

VYTAUTAS MAČERNIS VILNIUJE

Atsiminimų pluoštas poeto 25 metų mirties sukakčiai

KAZYS BRADŪNAS

Pirmojo bolševikmečio metais (1940), uždarius okupantui Teologijos - filosofijos fakultetą Kaune, kone visi šio fakulteto studentai, o drauge ir Vytautas Mačernis, persikėlėme į Vilniaus universitetą. Vytautas, tada vis intensyviau rašydamas savo vizijas ir sonetus, nuo literatūros mokslų čia pradėjo atsukti ir Vilniuje savo studijų pagrindu pasirinko filosofiją, jau visą laiką ją dabar uoliai studijuodamas pas profesorius Sezemaną ir Karsaviną. Tada ir visoje jo kūryboje ima atsirasti daugiau ir daugiau filosofinio mąstymo, kartais juo net nuskriaudžiant poetinį laisvumą ir vaizdingumą. Vilniuje Mačernis tačiau netaupa kokių užsidarėlių ir nebėga nuo draugų, kai kaunišką mūsų Čepurnos restoraną sostinėje pakeičia kitas viduramžiškoje Literatų gatvėje. Bet Vytautas vis labiau kniaubiasi į knygas, vis su viskuo lyg ir labiau skuba, vis darosi kažkaip neramesnis. Tada jam ir pasirašo, manyčiau, visai autentiški jo anuometinės būsenos posmai:

Savo sielą, alkaną kaip žvėrį,
Maitinu geriausiais žemės vaisiais:
Mokslu ir menu. Tegul ji gėris
Spalvomis ir tonais įkvėptaisiais.

Mačernio kūryboje imamas jausti kažkoks betoveniškas galinėjimas su likimu, kažkoks grėsmingas požeminis dudenimas lyg ano muzikos giganto simfonijoje. Pirmas toks grėsmingo likimo šešėlis jau nukrinta anoje dar, rodos, tokioje idiliškos gamtos kupinoje Ketvirtojoje vizijoje paukščio sparnų šešėlio motyvu, primenančiu taipgi idilišką, bet kartu ir baugiai grėsmingą milžinišką Čiurlionio paveikslą paukštį viršum pienės pūku bežaidžiančio kūdikio. Saulėtos vasaros ramybės kupinoje Ketvirtojoje vizijoje pirmą kartą suskamba kontrastiškai šiurpus motinos mirties akordas:

Šiame numery

- Prasminga veikla, taikanti į dramaturgus.
- Vytautas Mačernis Vilniuje.
- Mačernio eilėraščiai.
- Monikos Jonynienės atsiminimai apie Vytautą Mačernį.
- Viešpatie, atitolink tautos slogas.
- Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane: prof. dr. V. Vardys, dr. A. Klorė ir kun. K. Trimakas, S. J.
- Dailios Kučėnienės vokalinis koncertas.
- Europos operas lankant (Praha).
- Su muziku Juozu Bertuliu amžinai atsivėlinkins.
- Moterų gyvenimas.

Tiktai staiga į mano langą krito paukščio ištiestų sparnų šešėlis,
Pridengdamas man šviesų džiaugsmą ir svajęs.
Aš suvirpėjau, puoliau prie senolės
Ir verkdamas krita į ištiestas rankas.

Ir aš matau, kaip bunda vakaras,
slypėjęs miško pakraščiu šešėliuos,
Matau, kaip slenka jis per lygumas plačias
Ir motinos — mirties šaltom, kaulėtom rankom
Aplėbia mano darbo ir kančios dienas.

Ir tos mirties šaltos rankos nuo tada vis intensyviau ir intensyviau ima sklaidyti jo rankraščių puslapius, kulminacinį tašką pasiekdamos jau poeto mirties metais parašytame pilname sarkazmo ir net šiurpaus grotesko sklidiname eilėraštyje "Garsus Toreodor, Mirtis baisioji". Reikia pasakyti, kad kone kiekvienas Mačernio eilėraštis, kiek jis išsipasakodavo, turėjo kokią nors inspiraciją pačioje gyvenimo tikrovėje, laimingoje ar nelaimingoje kasdienybėje. Sakysim, rašyti apie Mirtį Toreodorą buvo įkvėptas baisios šeimų nelaimės. Poe-

(Nukelti į 2 psl.)

Poetas Vytautas Mačernis, nuo kurio žuvimo spalio 7 suėjo 25 metai. Sukaktį minėdama, studentų ateitininkų Korp! Satrija spalio 18 d. (kitą šeštadienį) 8 v.l. v.k. Junimo centre, Chicagoje, insceniuoja Mačernio poezijos spektaklį "Visienės Clarissimas". Pastatymas ir muzika Dariaus Lapinsko. Dalyvauja: Aldona Stempužienė, Karilė Baltrušaitytė, Leonas Barauskas, Bronius Maciukevičius ir Chicagos akademinis jaunimas.

Kertinė Parastė

PRASMINGA VEIKLA, TAIKANTI Į DRAMATURGUS

"Mes pasižadame padengti konkurso išlaidas", taip prakilniai būsimam dramos konkursui įsipareigojo Los Angeles Dramos sambūrio nariai.

Šiam reikalui aptarti rugsėjo 21 d. ponų Mackelių namuose susirinko visas branduolys Sambūrio aktorių. Man, kaip svečiui, teko tik ausis ištempus klausytis. Visų pirma rež. Daila Mackialienė įžanginiame žodyje iškėlė konkurso tikslą: išjudinti dramaturgus artėjančiam antrajam Teatro festivaliui, kuris įvyks 1971 m. Chicagoje. Rašytojai stalčiuose turi rimtų veiklų, kurie praeis išleidimo ir pastatymo. O gal šiai progai jie parašys ir naujų. Sambūrio valdybos pirm. Gr. Raibienė paaiškino premijos finansavimo reikalus ir kvalifikuotos komisijos sudarymą. Po to sekė gyvos diskusijos. Iš šalies stebint, džiaugsmas kuteno širdį, nes mačiau jaukioje terasoje, po žalsva pastoge, bręstant neeilinį, sekmadienio popiečio šviesa paženklinatą planą. Prasmingą ir taurų.

Buvo nutarta: Sambūris netrukus paskelbs dramos konkursą. Už geriausią veiklą bus paskirta 1.000 dolerių premija. Tą veiklą Sambūris pastatys antrojo Teatro festivalio metu. Apie konkurso detales ir komisijos sąstatą bus skelbiama vėliau.

Kaip minėjau, premijos mėcenatu pasižadėjo būti pats Sambūris. O man kilo noras dėl to priekaištauti: kam jie

save skriaudžia, nes ruošia, pastatymo išlaidos (plius kelionė) ir taip didžia dalimi plaukia iš narių kišenės. Čia buvau drūtai perkirstas akt. Vinco Dovydaičio: "Mes garantuojame premijos išmokėjimą patys. Medžioti mecenatus mums kažkaip netinka ir nėra laiko. Apekritai, apie pinigų dabar nedera šnckėti." Taigi, niekas apie tai daug ir nešnekėjo. Kiekvienas davė savo pažadą, ir su tuo buvo baigta. Tylėjau, galvoda.nas apie mūsų vietinės (ačiū Apvaizdai) pasiturinčios visuomenės išteklius. Man nesinorėjo tikėti, kad konkurso finansavimo garbe nenorės pasidalinti kiti, kurie visuomet laukte laukia tokių progų. Čia reikia pridurti, mūsų tarpe riteriškos meilės menui niekad nestinga. Tiesa, buvau Sambūrio narių prašomas apie finansavimo būdus niekur niekam neminėti. Štai, nusikaltau, išplepėjau. Turiu blogą įprotį — negaliu paslaptį užantįje laikyti.

O dabar prie paties veikalo. Buvo nuspręsta jokiomis intencijomis dramaturgų nevaržyti. Laisvas kraštas, laisvas konkursas ir laisvi mūsų šekspyrai! Beje, sambūrio aktoriai nebūtų žmonės, jei nepuoselėtų pageldavimų ir troškimų. Todėl šia linkme ir pasipylė viena po kitos jausmingos nuomonės. Įsitikinau, kad mūsų egzodo scenos gaivintojai trokšta vaidinti tuos veikalus, kuriais jie gali prabilti į žiūrodėl to priekaištauti: kam jie

(Nukelta į 4 pusl.)

Iš Vytauto Mačernio poezijos

ANTROJI VIZIJA

Zinau, kad žemėje yra vieni namai,
Kuriais dabar ateina rytas nuostabus,
Ten ilgesingai gieda prietemoj gaidžiai,
Ir ūkininko žingsniai aidai ten aplink namus.

Pasilenkiu prie žemės ir stebiu,
Kol rytmečio rasoj sudrėkusių kalvų kvėpėjime
Apsvaigsta man galva...
Tenai toli yra laukų,
Kur auga vien rugiai šviesių spalvų,
Kur triukšmo gatvių purvinų Nėra.

Įsiklausau: Iš ten, kur šviečia vaisikos tolumas,
Saldus traliavimas atklysta į mane.
Ir aš matau: piemuo tarp pirštų meldą laikio
Ir pučia, eidamas aukštyn upe...

Ir taip, tarytum toji upė nerami,
Vingiuojanti tarp girių melynų, raistų ir pelkių —
Tasai traliavimas
Ligi širdies gelmių giliausių smelkias.

Ir ašen laimės svaigulų jaučiu,
Kaip meldo paprasta daina
Pažadina iš miego slėnius ir laukus...
Išsina kažin kur nakties tamsa —
Ir keliasi miglom jos liūdesys sunkus...
Vėl slepiasi po stogais šikšnosparniai juodi,
Pabūgę rytmečio šviesos.

O aš einu vėl žemės ilgesy
Regėjimų liepsna liepsnot.

SONETAI

XLVIII
Būk, gyvenime, man neteisingas,
Būk versmė patyrimų karčių

Ir sunkių pralaimėjimų ringas,
Iš kurio grįžčiau pilnas žaizdų. —

Bet būk didelis ir vienkartinis,
Pažymėtas didžiųjų kančių —
Skausmo platumos — mano tėvynė: —
Jas išplėsk begalybėn, meldžiu.

Sūkury nuolatinės kovos
Niekada palankiai nešypsoki
Ir nuo laimės laikyk atokiai.

Man neduoki draugų, mylimos —
Svelnumu jie mane pražudys, —
Mirsiu aš, mirs kovos troškulys.

LVII

Už lango regis vakaro dangus ugninis,
Jame iškyla ažuolais apaugusi kalva.
Tenai ramus senolių mano kapinynas
Ten žemė, juos pridengusi, puri, lengva.

O čia — senolių namas, didelis ir tvirtas,
Jame gyvena atkakli, žemaitiška dvasia.
Nevienas, ją nešiojęs, dulkėmis pavirto,
O ji vis auga ir tvirtėja ainių kartose.

Kiekvieną vakarą iš kapinyno seno
Senoliai grįžę mano kambary susėda
Aplink mane plačiu ir taisyklingu žiedu

Ir ima tarp savęs įvertint darbus mano:
Jeigu atranda kartais esantį vertu kurį,
Aš stoviu ir džiaugsmu liepsnoju žiedo vidury.

LXV
Uždamas per dangų iltas marių vėjas
Neša grįžtančius paukščius per vandenis plačius

Ir dainuodamas, į sausumą atėjęs,
Išmeta iš medžių jų supuvusius lizdus.

Jis ateina šniokšdamas per lygumas pilkasis,
Nuo dangaus šturkščiai nuplėšia debesų skaras:
Saulės kamuolys plačiai palieja žemės tąsyk
Virpuliuojančios ir plūstančios ugnies upes.

Medžių pumpurai pilki, poškėdami dusliai,
Aižėja ir sklaidžiasi gleivėtais lapais
Ir toli aplinkui nirtulingai kvėpia.

Džiūsta vėjuje ir saulėje visi keliai:
Ir širdis, į tolumas melsvas įsižiūrėjus,
Jais norėtų skrist tolyn, kaip skrenda vėjas.

PAJŪRIO VAIKAI

Mes gyvenom prie jūros tada
Du geri, du laimingi vaikai,
Palikti vandenų ir šviesų globoje,
Palikti vienu du amžinai.

Mes klajojom pajūrio taku,
Neidami protėingyn, nei senyn,
Du draugai tų žuvėdrų baltų, —
Krintančių, lyg akmuo, vandenin.

Kai išvargę vėlai vakare,
Mes sumigdavom kur po medžiu,
Aš sapnodavau jų, ji mane —
Begalybė sapnų nekaltų.

Mes tetroškom gyventi drauge
Du vaikai mėlynam pajūry —
Lig mirties, o po jos
Būt palaidoti paukščių žinia,
Kad sapnuos amžinuos
Jie dainuotų kur nors netoli.

RONDO

Tu pamiršai mane,
Ir aš tave pamiršiu.
Negaila to, bet kai kada,
Iškilę į paviršių,

Prisiminimai drumsčia širdyje
Ir plūsta bangomis per viršų...
Tu pamiršai mane,
Ir aš tave pamiršiu.

Belieka tik refrenas dainoje —
— Bet aš jo nepamiršiu —
Kaip vėjas vandenų paviršių,
Palies švelniai tave:
Tu pamiršai mane.

MALONĖ

Paniekinę džiūgumus ir potroškius žemus,
Staiga sulaikancia ranka palietus,
Tesaugo Viešpaties malonė mus,
Kai nuodėmių taurė pilna
Jau tapo žemės išlieta...
Palaukim, kol šviesos ir meilės vandens
Jis Pats malšinti troškulio ateis.

MINIATIŪRA

Įsiklausyk: kaip skamba laiko pakrašty
Pirminiai muzikos garsai.
Lyg lengvo vėjo iš Anapus atnešti
Dainuojančių vaikų balsai.

Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane (II)

Prof. dr. Vytautas Vardys

JURGIS JANUŠAITIS

Mokslo ir kūrybos simpoziumo organizavimo mintimi gyveno bei ją realizuoti padėjo ir prof. dr. Vytautas Vardys, University of Oklahoma politinių mokslų profesorius ir šio universiteto Muencheno Centro, Vokietijoje, direktorius.

Prof. dr. Vytautas Vardys, Žemaitijos sūnus, nuo Kretingos, gimęs 1924 m. rugsėjo mėn. 2 d. Jaunystės dienas praleidžia nepriklausomoje Lietuvoje. Mokojo Pašilės prog., Telšiu, Vilniaus ir vėliau Eichstaetto kunigų seminarijoje. Tuometinė studijuoją filosofiją ir literatūrą. 1949 m., atvykęs Ameriką, tęsia mokslus Carroll College, Helena, Mont., kur įsigyja bakalauro laipsnį. 1953 m. Wisconsin universitete gauna magistrą ir 1958 m. tame pat universitete studijas apvaidina, iš politinių mokslų gaudamas doktoratą.

Prof. dr. V. Vardžio specialybė — politiniai mokslai, gi specializacija — palyginamoji valstybinė santvarka, ypač Sov. Sąjunga ir Rytų Europa, naujų laikų istorija, sociologija bei politinė filosofija.

Dirbdamas savo tiesioginį darbą, prof. dr. V. Vardys plačiai reikšė moksliniais straipsniais JAV, Vokietijos ir Indijos žurnaluose bei knygose išspausdindamas daugiau kaip 20 mokslinių darbų. Jo straipsniai tilpo JAV žurnaluose: Slavic Review, Problems of Communism, Russian Review, The Review of Politics, Midwest Journal of Political Science ir kit. Vokietijoje — Ost-Europa ir Indijoje — International Review of History and Political Science. Jo pasirinktos temos daugiausia lietė Lietuvos problemas, apimdamas laikotarpį nuo 1918 metų iki šių dienų. Kitose temose lietė ir nagrinėjo sovietų tautybių politikos aspektus, Vokietijos socialistų partijos teoriją bei JAV kongreso problemas. Jis suredaguavo knygą, pats daug joje rašydamas, „Lithuania under Soviets“ (NY: F.A. Praeger, 1965), o taip pat yra parušęs knygos manuskriptą apie Karolį Markšą (skaitiniai ir analizė), kurią netrukus išleis viena amerikiečių leidykla.

Prof. dr. V. Vardys dar nepriklausomoje Lietuvoje pradėjo puikiai valdyti plunksnų ir aktualių minčių jo straipsnius užtikome Ateities Spinduliuose, Ateity, XX Amžiuje, Žemaičių Žemėje, Naujojoje Lietuvoje, Studentų Dienose, Tėviškės Žiburiuose, Drauge, Darbininke, Lietuvių Dienose, Aidoose, I Laisvę, Lituanus, Liet. Enciklopedijoje ir kit. Jis rašė literatūrinėmis, politinėmis bei ideologinėmis temomis, o taip pat eilę metų „Drauge“ komentavo Amerikos vidaus ir užsienio politikos klausimus.

Prof. dr. V. Vardys yra uolus visuomenininkas nuo pat moksleivio dienų. Jis uoliai dirba Moksleivių ateitininkų sąjungoje, pokario Vokietijoje ir Studentų ateitininkų sąjungoje JAV, jose eidamas pirmininko pareigas. Jis veiklus Ateitininkų federacijos

darbo narys ir pirmininkas, Lietuvių studentų sąjungos JAV vienas iš steigėjų ir pirmasis šios sąjungos pirmininkas. Jis vadovauja LB Milwaukee apylinkėi, yra LB JAV Tarybos narys, I Laisvę fondo lietuviškajai kultūrai ugdyti pirmasis pirmininkas, Ateities, I Laisvę, Lituanus žurnalų redaktorius. Pirmosios Baltų mokslininkų konferencijos pirmininkas ir vienas iš Baltų studijinės draugijos organizatorių. Jis yra skaitęs daug rimtų ir mokslinių paskaitų JAV politinių mokslų draugijose, įvairiuose suvažiavimuose ir lietuviškajai visuomenei.

Prof. dr. Vytautas Vardys

Šį talentingą mokslo vyrą, uolų visuomenininką turėsime progos sutikti Mokslo ir kultūros simpoziume, Chicagoje, kuris įvyks Padėkos dienos savaitgalį, lapkričio 26 - 30 d. d. Midway House Motel ir Jaunimo centre. Šiame simpoziume prof. dr. V. Vardys vadovaus moksliniam suvažiavimui, kuriame bus nagrinėjami visuomeniniai mokslai.

Dr. Arvydas Klierė

Ruošiamame Mokslo ir kultūros simpoziume dr. Arvydas Klierė, sekmadienį, lapkričio mėn. 30 dieną Jaunimo centre bendrame posėdyje skaitys labai įdomią paskaitą — mokslas 2000 metuose. Dr. A. Klierė buvo taip pat vienas iš tu žmonių, kuris rūpinosi išeivijoje suaukšti jaunųjų mokslininkų ir profesorių suvažiavimą. Šį sumanymą realizuojant ir ruošiant suvažiavimo programą, jis įdėjo daug sielos ir darbo.

Dr. Arvydas Klierė gimė 1935 m. Kaune. Mažas iškeliavo į tremtį ir joje baigė pradedamuosius mokslus. Atvykęs į JAV, mokosi Illinois universitete, Urbanoje, kuriame 1956 metais elektros inžinerijos mokslą baigia su B. S. laipsniu. Būdamas gabus moksle, gavęs Henry Earle Riggs stipendiją, studijas tęsia Michigano universitete Ann Arbor ir 1957 m. gauna M.S. laipsnį. Kurį laiką padirbėjęs Armour Research Foundation, Chicagoje, 1959 m. sugrįžta į Michigano State universitetą testų studijų ir 1962 metais jas baigia, įgydamas iš elektros inžinerijos Ph.D. laipsnį.

Baigęs aukštąjį mokslą ir gavęs doktoratą, dr. Arvydas Klierė

Dr. Arvydas Klierė

rė persikelia į Californiją ir pradeda dirbti Technologijos institutu, Jet Propulsion laboratorijoje, kurioje pastaruoju metu užima pagrindinio tyrinėtojo pareigas planetinių atmosferų tyrinėjimui radijo bangų metodu. Ryšium su Marso ir Veneros atmosferų matavimo rezultatais, laike Mariner erdvėlaivių praskridimų, dr. A. Klierė yra paskelbęs visą eilę mokslinių darbų. Jo įdomią paskaitą turėjo progos išgirsti ir Chicagoje lietuvių visuomenės (Nukelta 1 psl.)

Vytautas Mačernis Vilniuje

(Atkelta iš 1 psl.)

to tėvų jų pačių kieme mirtinai buvo nudūręs nuosavas bulius. Tos nelaimės potekstėje ir atsirado šitas žinomas eilėrašitis:

Garsus Toreador, Mirtis baisioji
Gyvenimo arenoje vaikšto išdidi
Ir pergalem naujom kasdien triumfuoja: —
Jai turi pralaimėt sunkioj kovoj vis!

Ji rodo mums raudoną laimės skara.
Mes puolam ją, tartum įsiutę gyvuliai,
Kol aštrų durklą ji širdin suvaro,
Iš mūsų narso pasijuokus įžuliai.

1943 metais Mačernis jau buvo baigęs savo Vizijų ciklą. Kas antrą penktadienį universiteto humanitariniame fakultete ruošdavome su prof. Mykoloičio-Putino pritarimu, taip vadinamas, literatūros popietes, į kurias prisirinkdavo apšči studentų net iš kitų fakultetų. Skaitydavome savo kūrybą, ginčydavomės, kritikuodavom vieni kitus. Prof. V. Mykolaitis paprastai visada į anas popietes ateidavo, laikydavosi labai santūriai, pasilikdamas savąjį žodį popietės pabaigai, leisdamas visiems laisviausiai išsikalbėti. Sugundėme ir Vytautą vieną popietę paskaityti visas savo Vizijas. Sutiko. Ir tai buvo man visą gyvenimą nepamirštamas įspūdis. Mačernis jas taip hipnotizuojančiai ir sugestvyiai skaitė, kad visi klausėsi, tiesiog kvapą sulaikydami. Ir štai jis skaito savo septintąją viziją, kurioje, man atrodo, telpa visos Mačernis ir dėjine ir vaizdine prasme:

Anoj pavasario laukų ir žemės laiminimo šventė
Džiaugsminga nuotaika užliejo mano protėvių namus.
Atėjus vakarui, pro langus pasipylė smagios šviesos,
Ir pasigirdo juokas įstabus.

Ar vienąsyk aš grįšiu vėl į protėvių namus, ant rankų nešdamas karalių gėlę.
O pasitikt išels išdidios vakarų ir šiaurės gentys,
Ir jų gražuolės moterys ir aukštos šviesiaplaukės jų mergaitės.
Atėjusios į žemės laiminimo šventę.

Viziją pabaigus, santūrusis prof. Mykolaitis-Putinas nešturė ir nelaukia, kaip paprastai, visa ko galo, bet staiga pakyla iš auditorijos pirmos eilės ir mums visiems kažkaip nelauktai ir patetiški pradeda: „Va, tai tikra poezija ir tikras poetas!“. Ir šitas Mykolaičio-Putino pripažinimas Mačerniui buvo tada didelė paguoda ir galutinis įtikėjimas savo talentu. Tai buvo lyg pats brangiausias atpildas jam už tai, ką ligi tol buvo parašęs. Nuo dabar Mačernis rašo sonetą po soneto su dideliu įkarščiu, labai skubėdamas, neturėdamas laiko ju ne perredaguoti ar išdailinti, kai vienas po kito liejosi vis nauji ir nauji. Tai buvo, man rodos, tu pati kūrybinė kaitra, kuria, nujausdamas savo likimą, kadaise degė ir Čiurlionis, tapydamas paveikslą po paveikslą, per daug nesirūpinamas nei dažų, nei popieriaus kokybe. Ir ar ne pranašiški, tokie galantiški Vytauto Mačernio žodžiai, rašyti penkis mėnesius prieš savo mirtį:

Kadaise žemėj buvo daug velnių,
Kurie norėjo sielą pikt žmogaus.
Bet maža buvo ją parduodančių.
Kadaise žemėj buvo daug velnių —
Už sielą aukso, laimę siulančių.
Tikait pasaulio būta negudraus.
Kadaise žemėj buvo daug velnių,
Kurie norėjo sielą pikt žmogaus.

Dabar pasauly daug yra žmonių,
Už laimės valandą parduot save,
Kitus ir visa ką sutinkančių.
Dabar pasauly daug yra žmonių,
Tik ... nebeliko žemėje velnių,
Jie susilindę tupi pragare.
Dabar pasauly daug yra žmonių,
Už laimės valandą parduot save,
Kitus ir visa ką sutinkančių.

Rašyti toliau čia apie Vyt. Mačernį šiandien man yra be galo sunku. Ir tai dėl kelių dalykų. Sunkiausia yra dėl to, kas prieš 25 metus įvyko rudenį spalio 7 d., kada tokio beprasmiško karo maišatyje nežinia iš kur ir kaip paleistoj metalo skeveldra pataikė į šviesią ir į jauną poeto galvą. Sunku, kai dabar iš laiko ir kontinentinių tolybių vaizduojasi Vytautą, užkasamą savo gimtosios sodybos laukuose, kuriuose jo tik tris dienas prieš savo mirtį buvo vaikščioti, posmuojant paskutinį savo eilėrašį, datuotą spalio ketvirtą dieną:

Po žemų ir pilkų dangumi
Aš einu, palenkęs galvą,
Ir mąstau, kaip sielai artimi
Tie tušti laukai ir kalvos.

Po žemų ir pilkų dangumi
Aš einu, palenkęs galvą,
Ir mąstau, kaip sielai artimi
Tie tušti laukai ir kalvos.

Poetas Vytautas Mačernis, su studentų šatriječių kepure, Vytauto Didžiojo universitete Kaune 1940 metais.

Palikęs žiburius toliau jų šventei degti, —
Išsėiu vienišas į amžinąją naktį.

Savo trumpame gyvenime ir okupacijų slogutyje nors ir ne vienos knygos neišleides, Vytautas Mačernis turėjo pasijusti Vilniuje nemirtingas ir išdidus, kur jo poezija laimėjo tokį milžinišką minios ir drauge kone didžiausio anuometinio mūsų literatūros autoriteto pripažinimą. Be kita ko, reikėtų pasakyti, kad tikrą Mačernio poezijos grožį būdavo galima pajusti, tik jam pačiam savo kūrybą skaitant. Net ir prastesnis jo eilėraščių žmones literatūros vakarus tiesiog pagaudavo taip, kad poetas jį turėdavo kartoti kaip solistas koncertuose daina. O tada literatūros vakarai Vilniuje — Filharmonijos salėje tikrai buvo šaunūs. Ir viename jų publika tiesiog kaukė, paskaitčius Mačerniui šį diptikinį, karo ir okupacijų kosmare kone butišką, pilną sarkazmo triloletą:

Kadaise žemėj buvo daug velnių,
Kurie norėjo sielą pikt žmogaus.
Bet maža buvo ją parduodančių.
Kadaise žemėj buvo daug velnių —
Už sielą aukso, laimę siulančių.
Tikait pasaulio būta negudraus.
Kadaise žemėj buvo daug velnių,
Kurie norėjo sielą pikt žmogaus.

Dabar pasauly daug yra žmonių,
Už laimės valandą parduot save,
Kitus ir visa ką sutinkančių.
Dabar pasauly daug yra žmonių,
Tik ... nebeliko žemėje velnių,
Jie susilindę tupi pragare.
Dabar pasauly daug yra žmonių,
Už laimės valandą parduot save,
Kitus ir visa ką sutinkančių.

Rašyti toliau čia apie Vyt. Mačernį šiandien man yra be galo sunku. Ir tai dėl kelių dalykų. Sunkiausia yra dėl to, kas prieš 25 metus įvyko rudenį spalio 7 d., kada tokio beprasmiško karo maišatyje nežinia iš kur ir kaip paleistoj metalo skeveldra pataikė į šviesią ir į jauną poeto galvą. Sunku, kai dabar iš laiko ir kontinentinių tolybių vaizduojasi Vytautą, užkasamą savo gimtosios sodybos laukuose, kuriuose jo tik tris dienas prieš savo mirtį buvo vaikščioti, posmuojant paskutinį savo eilėrašį, datuotą spalio ketvirtą dieną:

Po žemų ir pilkų dangumi
Aš einu, palenkęs galvą,
Ir mąstau, kaip sielai artimi
Tie tušti laukai ir kalvos.

Po žemų ir pilkų dangumi
Aš einu, palenkęs galvą,
Ir mąstau, kaip sielai artimi
Tie tušti laukai ir kalvos.

Po žemų ir pilkų dangumi
Aš einu, palenkęs galvą,
Ir mąstau, kaip sielai artimi
Tie tušti laukai ir kalvos.

Sirdy iš anksto mirčiai pasmerkto žmogaus.

Siandien, rašydamas tau laišką į anapus,
Aš neprisiminti negaliu,
Kad šio gyvenimo gražiausiąjį etapą
Praleidom žemėje kartu.

Turiu prisipažinti, jog nieko negaliu pranešti,
Nes žemėj, kas didinga — tai jaunystė mumyse.
Jei nori — galime kartu į praeitį akis atgręžti
Ir paskutinį kartą pamatyti ją važiuojant saulės vežime.

Todėl, rašydamas tau laišką į anapus,

Kaip dar anuomet pažadėjau tau, Užtikrinu, jeigu išreikšia ką šie žodžiai trapūs:
Pasauly, ko nebūtum radęs tu, aš neradau.

• **Lietuvių kalbos kursai** nuo pereitų metų veikia Varšuvoje. Juos suorganizavo Lenkijos lietuvių visuomeninės kultūros draugijos Varšuvos skyriaus klubas. Besimokantieji lanko keturias savaitės pamokas. Bet lietuvių kursus lanko ir lenkai studentai, inžinieriai, gydytojai, tarnautojai, lietuvių kultūros mylėtojai. Lietuvių kalbą dėsto Barbora Vileišytė, sena Vilniaus lietuvių veikėja.

Ofis HE 4-5768

DR. M. BUDRYS

2751 West 51st Street
Valandos: antradienis, penktadienis 2-9 v. šeštadienis 10-4 v. (sveikatos atvejais) pagal susitarimą

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA

2709 W. 51st Street

Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS

Crawford Medical Building

6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

Akusherija ir moterų ligos

Ginekologinė chirurgija

6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofis tel. PR 8-2220

Namu rez. PROspect 8-9081

DR. JANINA JAKSEVICIUS

JOKA VAIKU LIGOS

2656 West 63rd Street

Pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v.v. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGS

Bendra praktika

2815 W. 71st Street

Ofis val. kasdien nuo 7 iki 9 v.v., šeštadi. nuo 9 iki 12 val.: arba susitarimu.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGS

8844 W. 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Ofis ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarimu.

Tel. — RELiance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGS

3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vak. šeštadi. 12-2 val. p. p. trečiadi. uždaryta

Tel. ofis ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGS

4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Mėlyrus trečiadienis. Šeštadienis 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

KODIKIŲ IR VAIKU LIGŲ SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING

7156 South Western Avenue

Pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakaro. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofis tel. RE 7-1168

Rez. tel. 339-2919

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS

2817 West 71st Street

Telef. HE 6-3545

(Ofis ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGS

2858 West 63rd Street

Valandos: pirmad., ketv. 5-8 val. antradi. ir penktadi. 1-4 val. Pirmąsias tik susitarimu

Ofis tel. PR 8-7778. Rez. PR 6-4752

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGS

2454 West 71st Street

Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penktadi. 1-5, treči. ir šešt. tik susitarimu.

Remkite "Drauga".

Ofis HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGS

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

Ofis ir Campbell Ave. Kampas

Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadi. 9 v. r. — 2 v. popiet.

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS

Kalba lietuviškai

NAUJOJ VIETOJ

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".

Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais uždaryta.

Ofis PR 6-7800; Namų 925-7697

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGS

SPEC. VIDAUS LIGOS

5159 So. Damen Avenue

Valandos tik pagal susitarimą

Trečiadieniais uždaryta.

Telef. 423-2660

DR. E. RINGUS

RENTGENOLOGAS

9760 So. Kedzie Avenue

Val., pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. v. Treči. ir šeštadi. 8 v. r. iki 4 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street

(Tel. 737-2290 ofis ir rezidencijos)

Pirma liguosius tik susitarimu — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLES IR PROSTATŲ CHIRURGIJA

Ofis 2454 W. 71st Street

Val.: antradi. nuo 2-5 popiet.

ketvirtadi. nuo 6-8 vakarų

Ofis telef. 776-2850

Rezid. telef. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS

AKIŲ LIGŲ IR CHIRURGIJA

PRITAIKO AKINIUS

15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.

Kabineto tel. 687-2020

Namų tel. 839-1071

Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGS

Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofis tel. RELiance 5-4410

Rez. GROvelhill 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 3 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penktadi. nuo 12 iki 2 val. p.p. ir vakarais pagal susitarimą.

Ofis tel. WA 5-5099

DR. P. STRIMAITIS

AK, VISA TAI ŠIANDIEN JAU PRAEITIS, TAI KNYGON SUKLOTI IŠ VIENO LIŪDINČIO PAVASARIO ZIEDAI

Dar visa taip gyva, ir sunku patikėti, kad V. Mačernis mirė prieš 25 metus, kad jau ketvirtis šimtmečio, kaip mės negrįžtam savon žemėn. Žemaičių žemėn, kurią Mačernis taip mylėjo, kuri priglaudė jį, suteikdama apsaugą ir amžinąją globą.

O tereikėjo gal valandos ar dviejų, kad Vytautas būtų kartu su kitais pažįstamais ir draugais laimingai pasitraukęs nuo okupantų ir išvengęs mirties. Bent tą kartą, tą dieną, nes mirties neišvengiamumo nuojaus pas Mačernį visados ryškiai:

Ar liūdnesnio kas būti galėtų
Už likimą žmogaus šioj naktį?
Jo gimimas toks ilgas ir lėtas,
O mirtis — nelaukta ir staigi.
(Šarnelė, 1943. 3. 18)

Nepamirštama man 1944 metų spalio 7 diena. Buvo varinis ruduo. Saulėta ir dar palyginti šilta. Žemaičių Kalvarijoje nepaprastas sujudimas. Dieną ir naktį chaotiškai traukiasi vokiečių kariuomenė. Suplūdę iš Kauno, Vilniaus ir kitų miestų pabėgėliai subruzdė ieško priemonių kaip pasitraukti nuo fronto, nes raudonasis maras jau čia pat.

Dėlioju savo daiktus iš vieno lagamino į kitą, nerami žvilgčioju pro langą, ir štai nelauktai įlinguoja Vytautas su Donatu.

— Mes atėjome į miestelį apsižvalgyti, — sako linksmai Vytautas.

— Apsižvalgyti, — pakartoju automatiškai ir baimingai. — Nėra ko žvalgytis. Skubėkit. Mus žada paimti mašinos vokiečiai... (Miestelį ilgai užsibuvo nedidelis vokiečių ryšininkų dalinys. Šilto ir šalto matė vyrų, su kuriais gerai sutardavom). — Paprašysim, paims ir jus. Tik skubėkit, ruoškitės. Kiekvieną minutę jie gali gauti įsakymą pajudėti.

Ne aš viena, o ir kiti draugai įkalbinėjo Vytautą vykti kartu. Bet Vytautas tik apkabino, pabučiavo mus visus. Girdi, jie dar spėsią pareiti namo, pasikinkyti ir išvažiuoti. Sutarėm tad susitikti šilutėje, gal Klaipėdoje, gal vienas Dievas žino, kur, o gal vėl Žem. Kalvarijoje.

Netrukus atbėgo kareivėlis pranešti, kad traukiamės. Galvotrūkiškai pasileidom į sunkvežimį. O sviediniai jau žvimbia virš miestelio. Vienas padriokėjo visi nepoli mašinos. Tikras stebuklas, kad skeveldros pasipylė kažkaip į šalį, nekludžiusios nei mūsų, nei motoro. Vytautas, žinoma, nebespėjo per tokį trumpą laiką susiruošti kelionei. Viskas tada atrodė taip ne-realu. Širdį gėlė, kad paliekam savo kraštą (nors tada niekam neatėjo į galvą, kad amžinai), kad esam mirtinam pavojui, kad pasimetėm su Vytautu. Bet niekas tikrai negalėjo nuspėti tos baisios likimo išdaigos. Nes tuo metu, kai mūsų kariškas sunkvežimis riamuoju Plungės link, lenkdamas šimtus klajūnų, Vytautas jau laimino mus iš aukštybių... Išlikęs toks pat jaunas, koki jį pažinau.

Prisimenu, kaip mus supažindino Studentų ateitininkų meno draugijoj "Satrijoj". Buvau apie jį girdėjusi iš teliškių studentų, studijavusių Vytauto Didžiojo universitete. Įsivaizdavau jį visai. Labiausiai kaip papuikusi, gero-kai nesocialų. O per vieną "Satrijos" susirinkimą pasipaudo rankas ir ėmėm šnekučiuotis lyg seni, geri pažįstami.

Rudeniais ir pavasariais šatriječiai darydavo išvykas į gamtą. Nukėlindavom pėsti į Pajiesį, Pažaislį. Man dažnai pasitaikydavo ilgesnį kelią galą eiti kartu su Vytautu. Kažkodėl šnekučiuodavomės angliškai. Tikriausiai todėl, kad Vytautas studijavo anglistiką, ir man buvo proga praktiškai bandyti kalbėti angliškai. O gal Vytautui buvo šitaip laisviau išsipaakoti savo planus ir sumanymus. Girdi, jis,

Vytautą Mačernį prisimenant

MONIKA JONYNIENĖ

rašysias laiška Anglijos karaliui ir gausias stipendiją. Jį nuolatos viliojo užjūrio kraštai, Kanada, kelionės. Pro dulkinus topolius ir gluosnius anapus Nemuno, matyt Sančių nameliukai, mudu einame paplente. Vytautas labai nekavališkai užmetęs savo plaštaką man ant peties, traukia:

Far away to Canada,
Far across the sea,
There is a young lass
Who waits for me.

I care for nobody,
I care for nobody
And nobody
Cares for me.

Dainuodavo pratisai, ir man tas "nobody cares for me" skambėjo skaudžiai ir vienišai. Kai skaitau "Vizijas",

Buvau be galo neramus, todėl
siaučiu vienmečių ir draugų
būry...

Visi mes ėjom išdykaudami
pagal saulėtą laiko upę.

man kažkaip prisimeno tos visos ekskursijos. Bet ilgesio ir vienišumo jausmo Vytautas nemokėdavo nuslėpti net ir draugų tarpe. Gera ir pakili jo nuotaika stauga surigždavo, ir jis, ūmai pakilęs, kartais net neatsisveikins, apleidavo linksmai klegančius draugus. Tie nuotaikų svyravimai jam buvo būdingi:

čia, kaip jis degė kūrybine aistra, kaip jam niekas kitas tada nerūpėjo. Paskui man daug kartų teko jį girdėti skaitant literatūrines popietėse. Daug kartų teko girdėti pasakojantis, kaip jo "Vizijas" pasitiko žmonės, kurių pavardės aš pirmą kartą išgirdau. Žinoma, ir mane pagavo jo "Vizijų" vaizdų plastiškumas. Bet užvis labiau pagriebdavo jo dainuojanti skaitymo maniera, ir šiandien tebeskambanti ausyse.

Netrukus po to nemėgiama kambary pakeičiau didesniu, gražesniu. Bet juo teko dalintis ir su kita studente. Mano įnamė buvo teisininkė, taip pat šatrijetė, laiba, šviesiaplaukė, trapi mergaitė. Tarp Bronės ir Vytauto užsimezgė meilė. Ilga, švari meilė, ar, kaip mes tada sakydavom, "draugystė". Vytautas dabar būdavo dažnas svečias mūsų kambaryje. Matydavau jį visoki. Kartais ateidavo linksmas, pilnas užsidegimo, o kartais atlinguodavo vos kojas vilkdamas, apsiplaukęs, nuvargęs. Neretai gyveno pusbadžiu. Kažkaip jis ne ką gaudavo iš kaimo, ir mes dažnai dalijomės su juo gautu iš namų maistu. Bet asketiško iš prigimties Vytauto žemiškieji dalykai per daug nejaudino. Atsimenu, vienas Kalėdas teko praleisti Vilniuj, kadangi susisiektis su provincija buvo visai pašlijęs. Ateina Vytautas (jo mergaitė buvo išvažiavusi į Kauną). Aiškiai

vusi. Svetimtaučiai profesoriai buvo išvažinėję. Jaunų kadry nebuvo, nors Mačernis labai mėgo ir vertino asistentą Vilių Pėterietį, būsimą lietuvių-anglų žodyno autorių. Vytautas metėsi tada į filosofiją, religijų istoriją. Kalbėdavo jis man apie Nietzsche, Kierkegaardą bei Jaspersą ir siusdavo ant manęs ir savo mergaitės, kad mes nieko neišmanančios filosofijos, kad, girdi, esam kvailos vištos, neįman klausyti Sezemano ir Šilkarskio. Čia vėl, viską užmiršęs, užsidedęs, aiškindavo kokią nors filosofinę doktriną.

Prieš uždarant Geštapui universitetą, Vilniuj pasidarė ypatingai nesaugu. Gausėjo areštai, darėsi vis sunkiau gauti maisto kortelės. Berniokai slapstėsi, nakvodavo pas pažįstamus. Ir, žinoma, kai kurį rytą Vytautas nepasirodė, mes pasijusdavom neįtikėtinai. Prisakėm jam, kad, eidamas kasdien į muziejų gidavimui, užsuktų minūtei ir į Augustijonų bendrabutį. O jis lyg tyčia tada įsikniaubė į Dostojevskio "Broliaus Karamazovus". Niekad nesimokęs rusų kalbos, įveikė juos žodyno pagalba. Vieną rytą nerimaujam, nervingam. Vegi ateina kojas vilkdamas, paraudusiom akim! Girdi, užsikaitęs, užmiršęs atsigulti.

Uždarius naciams universitetą, studentai turėjo kuo skubiau įsidarbinti. Bet kur, kad potvarkis apsaugotų nuo karinės prievolės. O tokių vietelių nebuvo lengva rasti. Tauriausia profesija tapo geležinkelio. Ir tai Gelžkelių valdyboje. Bet Vytautas nutarė grįžti į tėviškę. Aiškinosi, kad jam viskas apkartę: ir dirbt

Poetas Vytautas Mačernis pastaraisiais savo gyvenimo metais.
Dail. Teleforo Valiaus piešinys anglim

mus visus visai laužė, ir Vytautas man dažnai papasakodavo savo abejones. Jam pradėjo patikti kitos mergaitės. Išimaisi kažkokia šokėja, kuriai, tur būt, skirti ir kai kurie eilėraščiai. Bent "Asketas ir šokėja".

Neužilgo Vytautas pasitraukė į tyrus. Užsidarė savo Šarnelėje. (Kirti jis visad statydavo ant pirmo skiemens, pykdamas, kai kiti tardavo vietovardį tartum "Žarnelė"). Frontas braškėjo, ir iš mūsų šatrijetė grupelės vos vienas kitas dar maišėsi po Vilnių.

Likimas lėmė, kad paskutinę vasarą gimtoji žemė man teko kaip tik praleisti netoli Vytauto tėviškes, daug kartų buvoti pas jį, labai rimtai ir draugiškai pasikalbėti. Idomi ir graži Vytauto tėviškė. "Vizijose" ji autentiš-

ka. Ir didžioji menė, ir Vytauto kambarys, pilnas vertingų knygų, ir tvenkinys... Visada neįauku lankyti namus, kur rašytojo gyventa ir kurta. Ir aš pirmą kartą ėjau į jo tėvų namus labai savotiško jausmo lydimą. Man labai norėjosi pamatyti tą "saulės langą grindyse", kurį užstojo skridamas mirties paukštis. Jo šmėkla, man atrodė, nuo pat vaikystės persekiojo Vytautą. Juk visur jo poezijoje mirties šešėlis, netikėtai, nepalaujamai kartojasi.

Žinoma, nebuvo didžiajam kambary nei senolės, nei supamos kėdės, tik didžiulis vaišių stalas, kur susirinko visa šeima ir mūsų svečių būrys, nemazga gauti, suėję vakarienės. Man labai patiko, kad Vytautas jau-

tėsi tuo metu namuose, kaip šeiminkas, kad kiti šeimos nariai rodė jam pagarbą, nors iš daugelio žmonių ir paties Vytauto buvau girdėjusi, kad anksčiau būdavo kitaip, kad jis pasigedavęs motinos meilės, kad vienintelis žmogus, kuris mylėjęs Vytautą, buvusi senolė.

Vaikščiojom po kalvas, miškelius ir uogienojus. Stebėdavom liūdus, auksinius saulėlydžius. Visus slėgė nežinia. Rusai artėjo. Daug kas atvažiavusių iš Vilniaus, Panevėžio, buvo prisiglaudę Vytauto daržinėje. Nakvodavo ant šieno, padėdavo dirbti lauko darbus. Dirbo ir pats Vytautas, nes būvę darbininkai ūkyje kažkur išsilakstė. Ta "gentleman-farmer" išvaizda labai jam tiko.

Vien tik pasekant eilėraščių datas, aiškiai matyti, kad anas viešnagės tėviškėje laikotarpis Mačerniui buvo labai produktyvus. Bet jis nenoriai skaitė naujus eilėraščius. Aiškinosi, kad tai tik treniruotė, kad jie esą menkaverčiai, kad jis ieškas naujų formų. Be to, dar kažkodėl užsispyrė išmokyti itališkai.

Visokių planų ir ieškojimo išeities buvo pilnos tada mūsų galvos, bet vis nesiliovėm tikėti, kad gal, o gal vėl grįšim į Vilnių. Gal vėl gyvenimas pasuks mum norima ir palankia kryptimi. Kai atsiradavom vienuodu, Vytautas prisipažindavo, jog tikrai pasiilgęs savo aukštos šviesiaplaukės ir sakydavo, kad jis galisi, kad tik dabar supratus, jog tik ją vieną tikrai mylįs, kad pirmas dalykas, kurį padarysiąs, kai tik susisiektis su Vilnium bus įmanomas, ją susisiektis, kad daugiau niekad įjėdu nebesiskirs ir nesipyks. Ar žino visa tai šiandien joje mergaitė, šventai išsagujusi jo rankraščius. Ji, kuri iki šiol, atrodo, nesukūrė šeimos, gal todėl, kad niekas jau negalėjo pakeisti jai Vytauto.

Ak, visa tai šiandien jau praėjus...

Tai knygon sukloti iš vieno liūdino pavasario ziedai

rašė Mačernis "Vizijose", nenujausdamas, kad jo žmogiškoji kelionė paliks tokias pėdas sutikusių žmonių atmintyje. O jos paliko ryškios, gyvos ir amžinos...

Viešpatie, atitolink tautos slogas

Elegijos, pokštai ir kaltės ieškojimas pasąmonėje — Jono Aisčio "Milfordo gatvės elegijos"

Jonas Aistis, MILFORDO GATVĖS ELEGIJOS. Nidos klubo leidinys Nr. 70. Knyga 200 psl., kaina \$2.50, gaunama ir "Drauge".

PETRAS MELNIKAS

J. Aisčio elegijų — straipsnių rinkinys sunkiai telpa į griežtus rėmus. Kartais jis atrodo lyg būtų rašytojo testamentas tautai, jos vadams, tai vėl lyg aristofaniška, ciceroniška iškalba, Montaigne, Rousseau ar Voltaire kandumas, H. Miller, S. Beckett monologas, Camus revoliucionieriškumas ar visa drauge. Kartais suabejojai, ar čia iš viso elegijos. Gal už jų fasado slepiasi istorijos filosofas ar mums visai naujas talentas.

Talantas, kurio neturėjome ir gal neturėsime. Tai gan nauja Aisčio kudirkinė — satyrinė pusė, savotiškas mūšasis Moliere, kuriam iš liūdumo čionykštėse sąlygose pasinoro straipsniškas linksminis ir kutenti politinį emigrantą "elegijom", atidengiant mūsų ir šio svieto tragikomišką pusę, kurią retas mėgsta matyti.

Prieš knygą vertinant, norisi pagalvoti ir kas ją parašė. Poetas. Tad vargu ar galima į ją įžvelgti istoriko, mokslininko ar visuomenininko akimis. Kokios vertės, gal literatūrinės, joje ieškotina? Kaip interpretuoti poeto kanciją, išreikštą eilėmis? O kaip proza? Koks skirtumas tarp eilių ir paragrafų, tarp toleruojamo lakumo ir neaiškumo poezijoj ir logiškos prozos? Proza šiandien supuotėjo. Poetiškos prozos randaime ir Elegijose.

Poetas Jonas Aistis, knygos "Milfordo gatvės elegijos" autorius.

Aistis juokiasi, bet jo — poeto — širdis po baltu drabužiu kraujuoja... ir tada pajuntame savotišką Elegijų nostalgiją, poeto meilę tėvynei, toli nuo jos... Milfordo gatvėje, ir jo argumentu logiškumas ar nelogiškumas poetiško srauto ar tarniško gudragalvio, erudito gudravimais atrodo pyp-

už kurio gal slepiasi ne tik Aisčio skausmas petyje ir širdyje, bet visas nūdienis veltšmercas.

Jis, atrodo, ten šneka patis su savimi, gal tyčiomis užsikerta, klysta, net prieštarauja pats sau, kartais lyg užsiima kolosena (gal nuo to lengviau pasidaro?), bet tai ne tik jo skausmas, ir mes nuo jo negalime pabėgti, negalime nei mes, nei kiti ausų užsidaryti.

Aistis nebūtų Aisčiu. Poezija užsiima. Ir proza (satyrinė). O prieš ant pirštų, tur būt, nesuskaičiuoja. Tokia jau satyros jėga, pobūdis, kad draugus ir priešus "karst apverčia". Jis puola visus, nes satyros medžiaga yra žmonės, įvykiai; tai jo molis, jis lipdo, karikatūrina, krečia pokštus, savo plunksnos kirviais kerta iš peties, dūkinėja, meta nepagražintas teisybes į akis ir paskui dairosi. Jei kas pyksta, jei kas nesijuokia, tada jis vėl grįžta prie elegijų rimtumo, vėl įrodinėja, kad myli tėvyne, mušai į krūtinę, jo akys pasirodo ašaros (dėl to nėra abejonės), bet vėl... vos tik už kampo — padūkiškai paleidžia "akmenį" priešui ar kaimynui į langą. Tai toks Aistis.

Jis spalvingas, padūkęs, bet idomu žmogus. Kiekvienas turės savo akis ir širdį ir kiekvienas jį kels ar teis pagal savo išmonę. Mums svarbi jo knyga, jos vertė, kaip įvykis, kaip meno veiklas, kaip palikimas.

(Nubelta 1 4 psl.)

Viešpatie, atitolink tautos slogas

(Atkelta iš 3 psl.)

Joje tokie šeši straipsniai. "Bendrose mintyse" jis nušviečia, kaip tragiškai pergyveno Prancūzijoje išgirstas žinias apie Lietuvos okupavimą. Tai gal gražiausias gabalas visoje knygoje, po kurio atrodo lyg seks panašus kitų skyrių meniškumas. "Lithuanie? Mais cela n'existe plus, Monsieur..." (Lietuva? Bet ji jau neegzistuoja, pone...) jam pasakė prancūzų žandaras. Bet vėliau Aistis pereina į aibę kitų klausimų, susismulkina, lyg jo erudicija ir praeities klaidos vis neleidžia jam sustoti prie prozos meno, prie paprastos, ašaros išspaudžiančios nostalgijos.

"Bendruomenės mišiose" jis be gailėsčio žarsto čionykštės bendruomenės nesupratimus. (Čia reiktų pridėti ir "Valpurgijų nakčių" aprašytas rietenas mūsų laikraščiuose, bendruomenės susirgimą plepalais, pliurpalais ir tauškalais. Gal dėl to daug kas jų neskaito.). Baigia jis šį straipsnį: "Ar nereikėtų dažniau mums pakelti balsą į Tretįjį Dievybės asmenį ir maldauti proto bei sandoros..."

"Atsparoj" plačiai ir labai giliai jis nagrinėja įvairias tautinės atsparos rezistencijas ir tautos kantrybę. Tik prūsų žuvime jis mato per didelį atsparos vartojimą. Tai vienas iš nuosaikiausių, vos ne akademiškas, rimtas — balansuotas straipsnis, parašytas dar 1958 metais.

"Don Juane ir niekšybėje" po fiktyvios ižangos apie kažkokį Don Juaną ir jo Milfordo gatvės aprašymo, Aistis pereina apie kolaboravimą Kotrynos, lenkų ir įvairių okupacijų laikais. Prarus žmogiskąjį orumą, jis sako, daugiau nėra ko prarasti. Istorija juos (kolaborantus) kiekiau pakaltins negu bet kas ir bet kaip dabar, Niekšybė yra lankstymasis stipresniam.

"Valpurgijų naktys" jis pasakoja kaip dar Lietuvoje puolė ta ar kita, baleta, net Kauno miesto galvas. Daug kas buvo ten taisyti. Net Jonavos rabinas juk pasakė: "Jau dvidešimt metų sukakoja, kaip Lietuva nesusi klausoma". Profesoriai ir generolai tautos nelaimėje ašarojo, nes jautėsi kažkur nusikalte. Lietuvių visuomet mums buvo kultūringumo ir kilnumo simbolis. Bet vis dėlto lietuvis kultūrai yra abejingas. Kalti ir "tamsūs šviesuoliai".

Aišku, istorija ne matematika, ji nekontroliuojama, nepamato, jis sako, bet neužilgo vėl prieštarauja sau, klausdamas, kodėl 1918 metais kovojome, o lenkų ultimatumu metu ne?

Buvo tada taipgi prisibijota gabiųjų, lyg konkurencijos, visose srityse (dar ir šiandien?), nerėmėm kraututinių. O neginta žėmė, Aistis sako, bus tautos gėda. Juk kitaip mus būtų traktavę ir vokiečiai ir rusai. Ir alkoholis žudė ir žudo mus, o kaltę visi jaučiame pasamoneje dėl to mūsų naivumo, nesuvokimo ir t.t.

"Epiloge" Aistis viską susumuoja, sako, kad nemėgsta tartiufų, fanfaronų, kvailių, melagių, jis mato dalykus, kurių kiti nežiūri. Jam liūdna, jei jo elegijos bus priimtos, kaip feljetonai. Tauta klydo jau 40 metų, nesirūpindama kalba ir istorija. Vėl įvykių pažadintai, jai reikės akis krapštytis. Akylesnis mato, kad nevisuomet taip bus, kaip dabar. Viskas praeina.

Bet lyg tyčiom Aistis vėl prieštarauja pats sau: Nors keršte jis mato nesamone, įvairių kolaborantų, kaip Petain'o ir Lavalio, teismuose tautos gėda, bet vis dėlto kaip ir lenkai, kurie po šio karo sunaikino du ir puse milijono vokiečių, nesijaudina ir sako: mušk, o paskui ant gražiai krauju nuplautos žemės stiek naujas diocelijas ir elkis kaip didesnysis elgijs su mažesniu. Stebė-

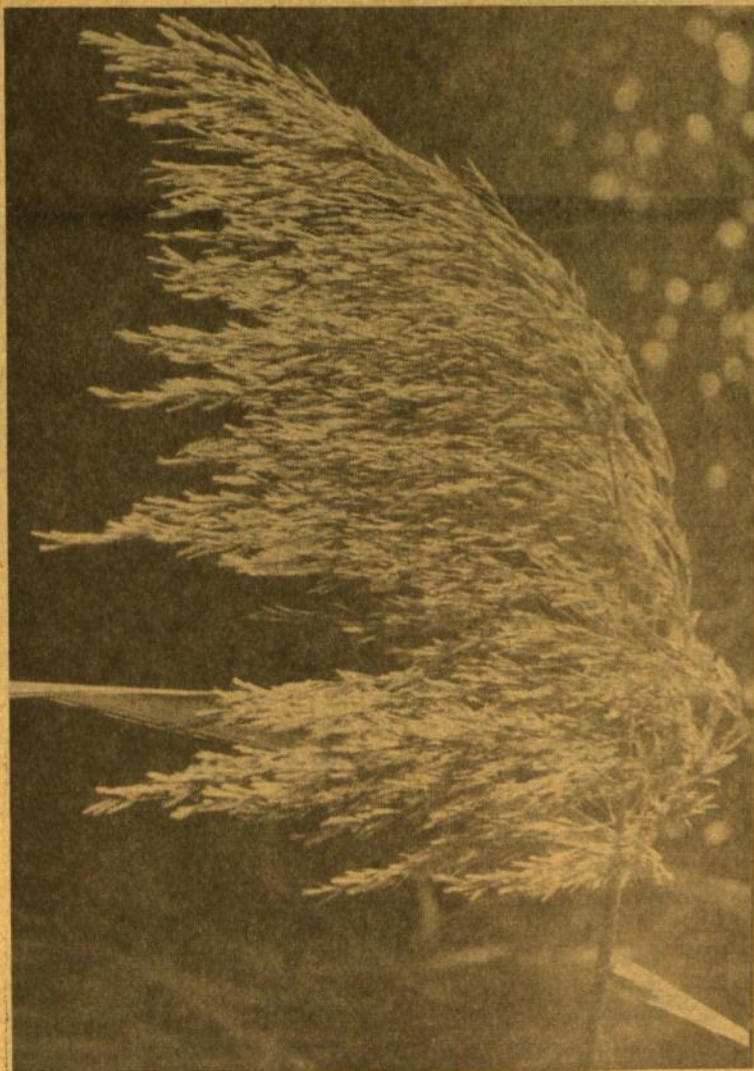
kime ir kaimynus, jis sako, jie puls neginkluotą (lenkai).

Ir vėl padūkiškai prieštarauja: lenkai, jis sako, dabar be mažumų ir yra laimingiausia tauta, o kalbėdamas apie mūsų dabartinių žydu veiklą Lietuvoje, sekantiame puslapyje prisipažįsta, kad "tai didelis ir sveikintinas reiškinys".

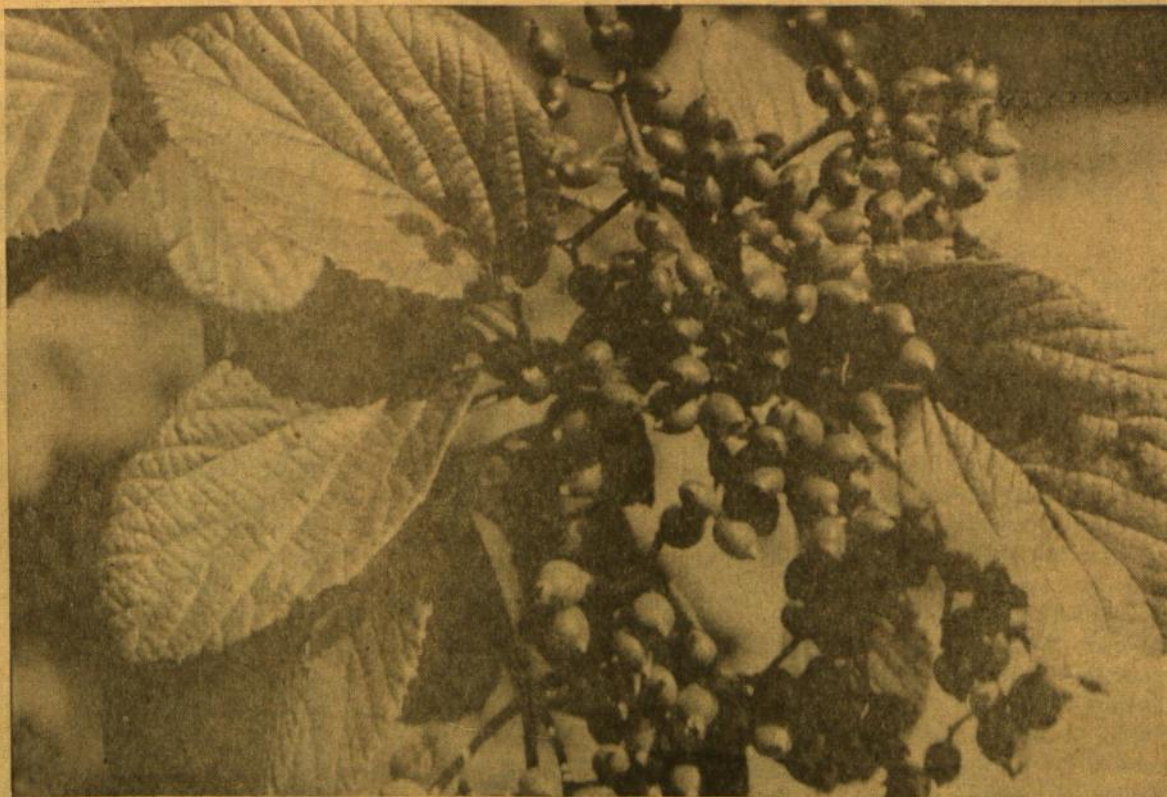
Staiga sušvelnėja ir vėl moko mandagumo galingiesiems: reikia jiems išiteikti ir išlikti, nors tai nėra lengva. Jis regi mažų tautų epochą ateityje. Reikės tam mokslo ir meno žmonių, ir šiandien tam reikia ruošti, nežiūrėti kokioj santvarkoj begyventum. Mes esame per daug naivūs ir pilni primityvaus nuoširdumo (gal dėl to mus kiti ir mėgsta?). Me ne nepažeiskim esminių meno pagrindų. Reikia turėti menininko akį ir širdį, be pykčio jame ir be pagiečios. Silpnai reikia gūdumo, o įtakų mums reikia imtis iš pirminių šaltinių. Mums nesisekė istorijos būvyje, užsiėmėm net brolžūdyste, kaimynų perdėtu niekinimu, falšyvu religingumu... ir t.t. ir knyga baigiama, kad, girdi, nereikia būti pranašu: jei išsilaikė 18-19 šm., tauta išsilaikys ir dabar ir gyvensime per amžius.

Tai toks yra suglaustai čia atpasakotas knygos turinys ir toks ten spalvingas, padūkęs, bet įdomus Aistis. Knygos stilius yra neįlygus: tai poetiškas, tai akademiškas, tai tarmiškas, tai tyčiomis "girtas" ar net "sportiškas" ("ping —pong" žaibiškumu ar lėtu "schmatišku" oponento suklaidinimu). Jis linksta kartais į mario-netišką žmonių traktavimą, feljetonišką gudravimą, mintyse nesilaiko vientisumo ir todėl jau čiasi gan malonus "bangavimas", modernus fragmentiškumas — staigus perėjimas iš vienos minties į kitą, bet knyga skaitosi dėl to lengvai ir yra intriguojanti.

Kas prikiština? Istorikai ir mokslininkai gal prikiš, kad šiais atominais, Toynbee ir kitų istorijos filosofų laikais į praeitį ir ateitį žiūrėta, kaip į atsitiktinumą ar kaip į didžiulių galybių augimo ir griuvimo ir jų įtakos zonų keitimosi procesą. Mažesnieji į tą keitimosi procesą kartais įkliūva, kartais ne. Jei knyga skirta kariams ir vadams, jie gal pasakys, kad skaitė Moltkė, o šiandien dar ir kitus modernius strategus; jei mūsų kariuomenė daug nepadarė, tai panašiai atsitiko ir atsitiks su dar didesnę tautom

Rudeninio vėjo gūsis...

Rudenio spalvingieji karoliai...

Nuotrauka Vytauto Maželio

(lenkais, prancūzais, čekais ir t. t.). Aišku, Aistis, kaip plačiai galvojančias eruditas, galys duoti ne vieną gerą patarimą, ir tokie šiaudien net Amerikos valdžios yra vartojami kaip patarėjai. Bet ar mums visada tai praverstu? Juk, giliau pagalvojus, ir 1918 metais mums galėjo iš rankų išslysti. Buvo gal tik laimingas momentas istorijoje (90 proc. laimė, 10 proc. darbas). Lygiai tokia pat laimė gal ne nesikartojta. Bus tačiau kita. Bet gal vėl visai kita, kad šiandien jos niekas atspėti negali.

Aiščiui, užsienyje pergyvenusiame tautos laisvės netekimą, liko, kaip matyt, dar tas kovingumas, kurio mums jau trūksta. Mums jis buvo išsunktas lėtai, pergyvenant įvairių okupacijų stuburkaulio sulenkimą. Jo optimizmas ir pesimizmas gal todėl ir kitoks, inėšas Elegijosna kažko naujo.

Baigiant, jei patarimas nebus supras tas kaip kritika ar kaip iškūlimas į rašytojo pasaulį, norėsi patarti Aiščui iš širdies slinktelti kiek daugiau į grožinę, kad ir tu pačių straipsnių, pusę kuri jam taip gerai sekasi. Gal ir efektas tada bus dar didesnis (pvz kaip "Bendros mintys" ar "Don Juanas ir niekšybė"). Pavyzdžiui galėtų būti net H. Miller ("Tropic of Cancer") ar Camus ("The Rebel") ar kiti panašūs raštai, kuriuose ar mintis perduodama su tam tikra tvarka, kad ir su emocija ("The Rebel"), arba mintys taip klijuojasi su fiktyviniu aprašymu, kad sunku atskirti, kur pradedama viena ir kur baigiasi kita ("Tropic of Cancer"). Juk tokio grynojo prozos grožio randame ir Elegijose. Ir Aiščio ga-

Pirmoji pažintis

Dalios Kučėnienės vokalinis koncertas

BALYS CHOMSKIS

Opera yra aukščiausia vokalinė forma, turinti savo įstatymus dainininkų atrankai. Kameranis repertuaras neskiria didelio balso nuo mažo, nes čia jėga neturi reikšmės, čia lemia dainavimo kultūra, subtilumas, asmeninis hipnotizmas, greiti psichologiniai pasikeitimai ir lingvistinis diapozonas. Be to, kamerinės muzikos išpildymas kelia daug klausimų, ginčų ir įvairaus įvertinimo. Tad jaunuosius dainininkus, kurie bando laimėti šioje šakoj, tenka pasveikinti ir linkėti pasisekimo.

I Dalios Kučėnienės koncertą spalio 4 d. Jaunimo centre, Chicagoje susirinko apsiečiai klausytojai, nesigailėta aplodismentų, gėlių. Ir jei tik tuo užbaigti ilgą darbo valandą kainavusį vakarą, pasitenkinti vien tuščiais komplimentų burbuliavimais, nepažvelgus giliau, reikėtų netikėti ir tolimesnę dainininkės pažangą.

Pirmasis koncertas yra atliekamas labiau sau, negu publikai, o jei po to dainininkė sugeba išmedžioti klaidas ir išgirsti trūkumai čia, kad ir šiuo pavyzdžiu, yra neginčytini ir akivaizdūs:

"Grįžtu. Lyon. Išvaikštai visą miestą. Nėra vietos užėgose. Perachė stotis su Puvės de Chavannes freskomis. Spūstis. Purvas. Nusiperku kelis dar tada puslapius laikraščius, kloju ant purvu telkšojančių grindų, gulu ir užmiegu saldžiau kaip ant motinos rankų. Prabundu jau brėkstant, kai mėlo didžiuliai stoties langai, su nubėgusia per visą veidą seile ir sunkiu sapnu: nusekęs tvenkinys ar ežeras, pilnas pusiau užtroškusių breugelių žuvų ir kitokių groteskiškai šlykščių būtybių, anapus to dumblo ir vandens, kitam šlaite, desperatiškai kalbina mane tėvas, kad grįščiau namo. Ir taip kelis metus išnakties ir naktį..." (13 psl.).

• Jono Bendorians 80 metų gimimo sukaktis prisimintina šiais metais. Tai labai daug mūsų muzikai nusipelnusi asmenybė: vargonininkas, chorų vedėjas, muzikos mokytojas, vargonų ir fortepijono muzikos kūrėjas, visuomenės veikėjas, Vilniaus valstybinės konservatorijos profesorius, jos direktorius (1949-1954 m.). J. Bendorius mirė 1954. VI. 27.

• Jono Lasickio (lotyniškai Lasicius, 1534 - 1602 m.) parašyta knyga "Apie žemaičių dievų", išleista 1615 m. Bazelyje, Šveicarijoje, buvo iš originalo išversta į lietuvių kalbą ir išleista Vilniuje. Greta lietuviško vertimo pateiktas ir originalus tekstas, o taip pat studija apie autorį. Knyga 101 ps. apimties.

KERTINĖ PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

vų samonę ir širdį suprantama kalba, patraukti dėmesį ryškėmis, sceniškėmis situacijomis, duoti veiksmą, sąmojų, gyvenimą. Čia ne vieta minėti dramaturgijos elementus. Apie tai už mane šimtą kartų geriau žino scenos rašytojai. Kelios tvaskančios taurės su moraline filosofija tinka rampos šviesai, bet kai tuo elektryru imama šlakstyti kibirais, vargšas veiksmas, kaip tas paukštis, tyruose lietuvių lyjant, sušlampa, sulėtėja ir galų gale sudrimba.

Laimei, turime Amerikos žemynė ne vieną, bet kelis stiprius dramaturgus, todėl nuogastauti, kad jie nesiteiks išgirsti lietuviškos publikos ilgėsio pamatyti gerą dramą, nėra ko. Svarų, gerai pastatytą veiklą su pirmaeilėmis dekoracijomis ir šviesų efektais žmonės ateina žiūrėti ne būreliais, bet visos didžiulės salės talpa.

dovana, bet daugiau padirbėjus, gali atsirasti lengvumo ir šilumos. Prie geresnio išpildymo reikia skirti Debussy dainų ciklas "Fetes Galantes" ir lietuvišku temperamentu padainuotos ispanų dainos.

Iš lietuviško repertuaro girdėjome Lapinsko tris liaudies dainas, Tallat-Kelpšos "Rūpinosi motinėle" ir Jakubėno "Gėlių iš šieno" interpretaciją, apie kurią nei kompozitorius, nei poetas, tur būt, nesapnavo. Iš linksmos ir sopranisčių kokeriškumo subanalintos dainos nuotaikos solistė čia padaro liūdną, dramatinę apmąstymą — tai gėlės

Taip atsitiko Los Angeles mieste su Landsbergio "Penkiais stulpais", panašiais įvyko ir su Kairo "Šviesa, kuri užsidegė". Spektaklių metu, besimaišydamas publikoje, girdėjau ir tokias užuominas: mūsų buities drama su psichologiniais aspektais ar tranki komedija, čiažanti pasitaikančias ydas, neabejotinai turėtų pasisekimo. Tačiau palikime laisvę dramaturgams spręsti, kokie vėjai turi pūsti lietuviškumo scenoje.

Galop, norisi dar syki pasidžiaugti Los Angeles Dramos sambūrio sumanymu ir idealizmu. Taip prasmingai žvelgti į ateitį sugeba tik tie, kurie myli gyvenimą ir turi gyvenimą li gyvenimą ir turi kryptį. O tai, anot "Milfordo elegijų" autoriaus, yra žymė gyvastingo, ehergingo, verdančio, kūpančio jaunimo. **Pr. Vsd.**

iš "ašarų". Pats kompozitorius klausėsi ir neprotestavo. Kazys Binkis, be abejo, šuktelėtų: nežudykit mane, aš jau senai miręs. Galima ginčytis dėl tokio "savavališko" kompozicijos iškreipimo, bet sunku būtų paneigti, kad "Gėlės iš šieno" buvo gražiausias muzikinis paveikslas iš viso koncerto.

Dariaus Lapinsko fortepijonas — iškalbingas, kaip dainuojantis žmogus. Iš pedalo kombinacijos susidaro orkestrinė imitacija, sufleruodama solistei išpildimo "tekstą". Reikia manyti, kad Lapinskas jauniems dainininkams gali daug padėti.

1970 PLYMOUTH-BARRACUDA

VISIŠKAI NAUJI "6" ir "8"

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER
G T X, FURY — DUSTER

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

EARN **5 1/4** %
PER ANNUM
ON
\$1000
INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% Interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 1/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly. Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago

Assets over \$101,500,000.00

Federal Charter • Federal Supervision

Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)

4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • VI 7-1140

HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.-5 P.M.; Tues., Fri. 9 A.M.-4 P.M.; Sat. 9 A.M.-12 Noon • Wed.-No Business Transacted

EUROPOS OPERAS LANKANT

Kelionės ir spektaklių įspūdžiai (IV)

SAULĖ JAUTOKAITĖ

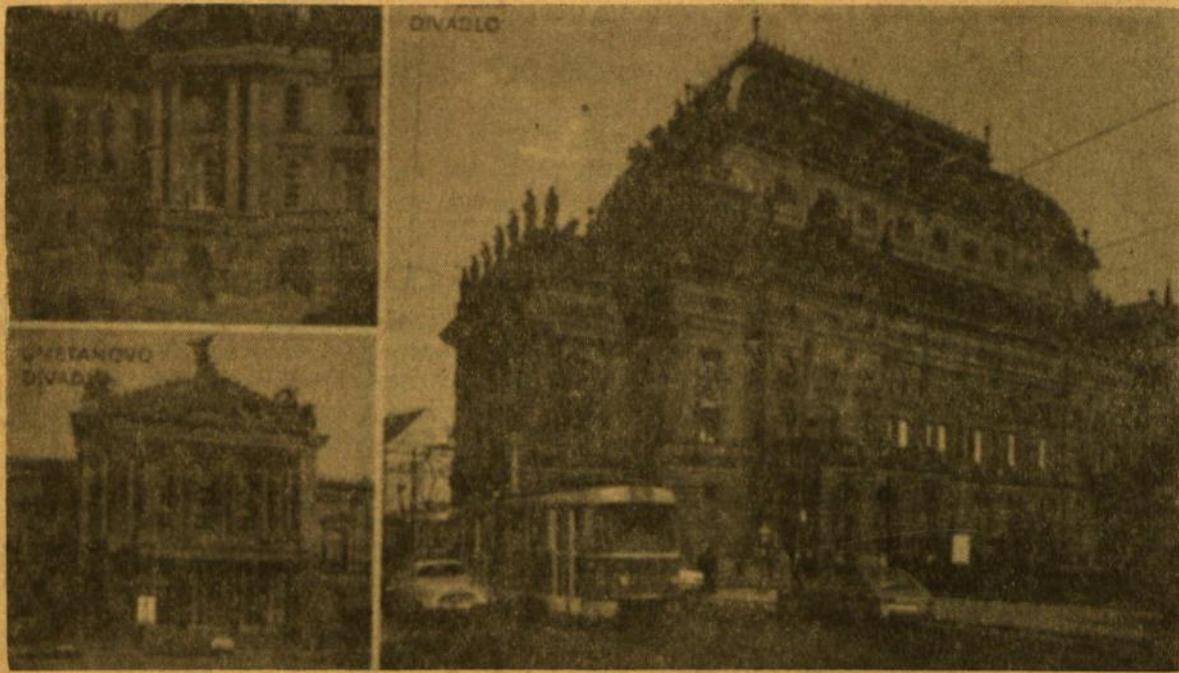
PRAHA

Vienos aerodrome einame į Austrijos linijos lėktuvą, pavadintą austrų kompozitoriaus Anton Bruckner vardu. Tai pats mažiausias lėktuvas, kokių teko skristi per visą šią operinę kelionę, talpinantis tik 40 keleivių. Tad mūsų vieny jau pilnas lėktuvas. Už 40 min. nusileidžiame Prahos aerodrome. Aerodromo pasta-
tas naujas, modernus, vien stiklas ir metalas. Lauke stovi tik-
tai du „jetai“ — rusų Aeroflot
ir Čekoslovėnų SSR. Prie anų
privažiuoja ir mūsų „bimbalas“.
Viduje pastato užrašai tik čekų
ir anglų kalbomis. Čia tarnauto-
jai be jokių uniformų, bet ka-
dangi jie tikrino mūsų pasus ir
vizas, tad suprato, kad tai yra
aerodromo personalo žmonės.

Mus pasitinka žilas, pagyve-
nęs, poniškai atrodantis vyras.
Susėdę autobuse, stebime kaip
kelios moterys, pasilipusios ant
kopėčių, plauna namo langus, o
kitos šaligatvi. Kam jos taip per-
sistengia, mums neaišku, rodos
ir taip visur švaru.

Važiuodami į Prahos centrą,
pirmiausia pervažiuojame Mol-
dau upę, kurią čekų komp. Sme-
tana išgarsino savo „Ma Vlast“
muzikos kūrinio. Mūsų vadovas
parodo kai kurias miesto įžymy-
bes ir pasako, kad šį vakarą ma-
tysime Mozarto „Užburtoji flei-
ta“, o sekantį vakarą praleisime
be operos kadangi rytojais va-
karą yra užsakiusi kažkokia val-
džios organizacija. Tuoj kyla pro-
testas. Mūsų tvarkraštyje para-
šyta, jog mums priklauso bilie-
tai ir į rytojaus operos spektaklį.
Bet vadovas mūsų visai nesi-
klauso, tik toliau šneka, kad mū-
sų viešbutis yra pats geriausias
visoje Prahoje, ir tikisi, kad mes
būsimės patenkinti savo viešnage.
O reikia pripažinti, kad šita vieš-
nagė buvo ne tik pati išimau-
sia, bet ir paslaptingiausia. Nie-
kada nežinojome, kas bus toliau.
Čia viskas vyko ne pagal mūsų
atsivežtą tvarkraštį.

Viešbutis senas, bet labai ge-
rai prižiūrimas. Dauguma svečių
kalbasi vokiškai, prancūziškai
ir angliškai. Užsiregistravus, at-
ima mūsų pasus, vizas ir lėktu-
vo bilietus, juos sugrąžins tik išva-
žiuojant. Palikome be jokio do-
kumento. Tada tuoj prisistato la-
bai simpatinga ponis ir siūlo
mums kuo tik reikia padėti. Pa-
pasakojame apie mūsų „konfis-
kuotą“ operos spektaklį. Mūsų

Trys pagrindiniai Prahos teatras

skundo išklausiui, sako, kad ji
pažiūrės, gal dar gaus ir bilietų.
Kažkur dingusi, po pusvalandžio
vėl atsiranda. Girdi, ji mananti,
kad bilietus gaus, bet dar nesant
šimto procentų tikra. Vis dėl-
to liepia būti mums pasiruošu-
siems ir jos laukti 6 v. v., kada
ji vėl sugrįš ir tikrai žinos, ar ei-
sime į operą ar ne. Bet jei nori-
me, galime ir dabar jai užmokė-
ti už bilietus. Tad mokame ant-
rą kartą, o kadangi ji pati tikros
kainos nežino, tai duodame „ant
numanymo“. Mums svarbiausia,
kad tą vakarą statoma Smetanos
„Parduotoji nuotaka“.

Atvažiavus į Prahą, gal būt,
paskutinį kartą (pirmą kartą bu-
vome čia karo metais, tris dienas
ir naktis praleisdami geležinke-
lio stotyje), tad nesinori vėl vi-
są laiką praleisti tikrai viešbuty-
je.

Klausime mūsų vadovo kur
yra operos rūmai. Jis mums nie-
ko nesako, tik liepia 6 val. būti
pasiruošusiems. Jis tada ateis ir
mus nuves. Bet iki šeštos val. y-
ra daug laiko, o be dokumen-
tų baugu į gatvę išeiti. Mūsų
bendrakeleiviai dėl to labai nes-
jaudina, pasidrausino sakdami,
kad jeigu kas paprašys dokumen-
tų, atvesime prašantį į viešbutį
ir parodysim, kur jie yra. Išei-
name tiesiai į Sv. Vaclovo aikš-
tę. Tai nėra aikštė, bet trumpa,
plati alėja. Viena gale stovi
Sv. Vaclovo statula su keturiais
šventaisiais. Ant statulos laiptų
primesta gėlių puokščių. Nepato-
gu net fotografuoti šioje vieto-
je, atrodo, kad praeiviai žiūri į
mus su panieka, jog mes savo
turistiniu žingeidumu drįstame

išniekinti jų šventą vietą, kurio-
je žmogus aukojo savo gyvybę.
Todėl ir mes, greitai nusifotogra-
favę, pasitraukiame, tik iš tolo,
nuo šaligatvio stebime, kaip pa-
tys čekai, apieinę šią vietą, sku-
ba savais reikalais. Žmonių pil-
nos gatvės, reikia grūstis.
Jie atrodo tokie viskam rezigna-
vę, apatiški, nusiminę. Ši slėgian-
ti nuotaika užkrėtė ir mus. Dar
pamačius po du, po tris ginkluo-
tus kareivius, besisukinėjančius
gatvių sankryžose visai nebesino-
rėjo niekur eiti.

Sugrįžę į savo viešbutį, laukia-
me, kol ateis mūsų vadovas ves-
tis į operą. Šitos mūsų iškylos
niekada nepamiršiu, kai mes, vi-
si išsidabinę, būriu išėję į Sv.
Vaclovo aikštę, sustabdėme visą
judėjimą. Ne tik visi sužiūrėjo
į mus, bet, vienas kita sustabdę,
net pirštais rodė ir dar atsikuk-
čiūrėjo. Tokių kitų puošnių pra-
večių gatvėje niekur nesimatė. Ir
taip paradavome visu keliu iki
pat teatro.

Praha turi tris teatrus. Pagrin-
dinis yra Tautinis (Narodni) o-
peros teatras, čia statomos tik
operos. Antrame — Smetanos te-
atre statomos operos ir baletas.
O trečiame — čekų dramaturgo
J. K. Tyl vardo teatre, į kurį mes
einame, statomos dramos ir Mo-
zarto operos. Šis teatras ir pasi-
žymi tuo, kad čia Mozartas 17-
87 m. dirigavo savo operos „Don
Giovanni“ premjerą. Kompozito-
rius buvo labai dažnas svečias
Prahoje. Miesto garbei Mozartas
net parašė simfoniją „Praha“.
Pats teatras tiek iš viršaus, tiek
iš vidaus labai jau istoriškas. Sa-
lė labai mažutė, bet labai jauki.

Pasagos formos, dominuoja mė-
lyna ir auksinė spalvos, o ap-
linkui besisukantys balkonai ap-
kabinėti angelukais.

Mozarto opera „Užburtoji
fleita“ yra jo paskutinė parašy-
ta opera. Ji laikoma pačia rim-
čiausia ir muzikiniškai labiausiai
subrendusiausia. Opera buvo dai-
nuojama čekų kalba. Iš pradžių
į šį mūsų operos spektaklį žiūrė-
jome gana abejingai, nes ir pub-
lika per daug rimta neatrodė. Jau
nimas čia sudarė didžiausią žiū-
rovų skaičių. Operos dekoracijos
labai moderniškos — spalvoto
stiklo piramidės, sustumdomos i-
vairiomis figūromis. Blizgantis
stiklas sudarė ir labai šaltą nuo-
taiką visam operos spektakliui.
Praha niekada nepasizymėjo ge-
rų solistų eksportu, todėl pagrin-
diniai solistai buvo gana silpni.
Vienai solistei dainuojant kolora-
tūrinės vietos, balsas dingdavo, o
kita, kai jau dainuodavo, tai vai-
dybą visai pamiršdavo. Tikrai
baritonas, dainavęs Papageno ro-
lę, buvo stiprus tiek dainavimu,
tiek vaidyba. Jis buvo net per
geras visam tam operos pastaty-
mui. Moterų choras atrodė kaip
nuo Prahos gatvės suvarytas. Be
jokio pasipuošimo, grimo, apšvie-
timo. O jų įėjimas ir išėjimas iš
scenos, ir nenorint, sukeldavo tik
šypsena. Bet vis tiek buvo įdomu
pamatyti ką nors naujo, nesiti-
kėto. Po operos, vėl parėjome Sv.
Vaclovo gatvę. Žmonių taip pat
buvo daug kaip ir nueinant, bet
gatvės buvo gana apytamsės, ir
niekas iš mus jau nekreipė dėme-
sio.

Kitą vakarą laukiame mūsų
simpatingosios ponios, kuri pa-
dėjo mus nuvesti į antrąjį operos
spektaklį. Ir viskas puikiai — „iš-
degė“. Šį vakarą mums jau ne-
bereikėjo paroduoti gatvėmis, nes
lietus piltė pylė. Užtat taksiu ei-
lė laukė prie viešbučio durų. Jais
ir buvome nuvežti. O po operos
vėl tie patys taksiu laukė mūsų
prie operos rūmų. Tokio patar-
navimo niekur kitur neradome.
Kituose miestuose dar reikėjo pa-
tiems susirasti operos adresą ir
pačiam, pasirinkus priemonę, o-
perą pasiekti. O čia nuvežė ir
parvežė, ir dar visa tai nieko
nekainavo.

Operos rūmus iš lauko gerai
apžiūrėti neteko, kadangi lijo.
Bet, kiek teko žvilgtelti, jie la-
bai priminė Vienos operos pasta-
tą. Susirinkus visai grupei į vie-
ną vietą, mūsų vadovė liepia pa-
laukti, o pati kažin kur dingsta.
Laukiame. Sugrįžo su lapeliais,
ant kurių parašyta vietų nume-
riai. Bilietai labai geri, apacioje,
trečioje eilėje. Salė nedidukė, pa-
sagos formos, visa tvaska auksi-
niu atspalviu. Nepaprastai gra-
žiai atrodanti. Užgesinus švie-
sas ir atidarius uždangalą, mato
me sėdinčių vyrų ir moterų ei-
lę, vyras sako kalbą, moteris skai-
to iš popieriaus, gėlių puokštė
leidžiama per rankas, fotografas
fotografuoja ir scenoje esančius
ir mus salėje sėdinčius. Nesupra-
tome ką ten kalbėjo, bet atrodė,
kad buvo kažkoks kažko pager-

bimas. Po visų ceremonijų pasi-
dėjo ir operos spektaklis.

Čekų kompozitorius Bedrich
Smetana yra laikomas čekiškos
muzikos tėvu. Jis pirmasis pra-
dėjo čekiškomis liaudies melodi-
jomis domėtis ir jas panaudoti
savo individualioje kūryboje. Vi-
sa tai akivaizdu ir operoje „Par-
duotoji nuotaka“, kurios premje-
ra įvyko šitame pačiame teatre,
diriguojant pačiam kompozito-
riui, 1866 metais. Ši opera yra 3
veiksmų linksma komedija, besiu-
kanti apie vedybas ir piršlybas.
Opera pilna linksmybių, dū-
tų, trio, chorų ir polkos šokių.
Visi veikėjai yra pasipuošę tauti-
niais čekų rūbais. Dekoracijos la-
bai paprastos, tačiau derinos su
operos tautiniu charakteriu. Ben-
dras operos pastatymas geras,
meniškai išlygintas, gyvas. Pub-
lika tiek šitame teatre, tiek Tyl
teatre, kuriame matėme Mozar-
to „Užburtoją fleitą“ labiausiai
priminė mūsų lietuviškąją publi-
ką operų pastatymuos Marijos
auditorijoje, Chicagoje: kur rei-
kia ploti — neploja, kur nereikia
ploti, ten plojama.

Po „Parduotosios nuotakos“
spektaklio, nepagalėjome mūsų
simpatingajai poniai pagyrimų
ir padėkų už jos pastangas ir rū-
pesčius, kad mes galėjome pa-
matyti šią operą. Ji taip susi-
jaudino, kad net čia pat ir apsi-
verkė. O mes buvome laimingi,
gavę tokią progą pamatyti gry-
nai čekišką operą pačių čekų pa-
statyme. Kas gi kitas taip įsijau-
s į šios operos tautinę dvasią jei-
gu ne pats čekas.

Ir taip užsibaigė mūsų operi-
niai nuotykių senajoje, gražiojo-
je Prahoje. Kitą kartą bandysi-
me laimėti Berlyne.

(Bus daugiau)

Specialiai šventėms siuntiniai į LIETUVĄ

Iš anksto apmokėtas multas ir
persiuntimas. Gavėjas nieko
nemoka.

40 sv. kvietinių miltų \$30.70
40 sv. cukraus 32.00
40 sv. ryžių 35.00
20 sv. taukų 32.50
10 sv. lašinių 26.00
SPECIAL — I 38.50
10 sv. taukų, 10 sv. kvietinių
miltų, 10 sv. ryžių, 10 sv.
cukraus.

DOVANŲ KREPŠYS 45.00
1 1/2 sv. degtinės kavos, 1 1/2
sv. olandiško kakao, 1 1/2 sv.
pieno maltelių, 2 1/2 sv. rūky-
tų lašinių, 1 1/2 sv. rūkyto
kumpio, 1 1/2 sv. šveicariško
sūrio, 1 1/2 sv. sviesto, 2 1/2 sv.
ryžių, 2 1/2 cukraus, 1 1/2 sv.
medaus, 1 1/2 marmalado, 1 1/2
sv. maišytų vaisių, 1 1/2 ma-
karonų, 1/4 sv. pipirų, 10 mai-
šelių pudingo miltelių.

10 SKARELIŲ 46.80

5 vilnonės skarelės su didė-
lėmis ar mažomis gėlių arba
turkiskais raštais, visų spalvų
ir 5 vilnonės skarelės vienos
spalvos arba su raštais, visų
spalvų.

ITALIŠKI NYLON
LIETPALČIAI

Vyriški ar moteriški — visų
dydžių nuo mažų iki didelių
— spalvos tamsiai mėlyna,
tamsiai žalia, tamsiai ruda.

2 LIETPALČIAI \$39.30

BATAI — SPECIALIAI \$46.00

2 poros geriausios rūšies odini-
ni batai, vyriški ar mote-
riški, stiprūs ir patvarūs, ge-
ros išdirbystės juodi ar rudi.

MOTERIŠKI ŽIEMINIAI

BOTAI \$31.00

Moderniški įmanomi arba
suvartomi, geriausios rūšies
„boxcalf“ odos, su avies kailio
pamušalu, labai stiprūs, šalti
ir patvarūs, juodi ar rudi.

VYRIŠKI ŽIEMINIAI

BOTAI \$33.50

Suvartomi, geriausios rūšies
„boxcalf“ odos, avies kailio
pamušalu, labai stiprūs, šalti
ir patvarūs, juodi ar rudi.

MOTERIŠKAS

NYLON IMITACIJOS

KAILINIS PALTAS \$99.00

Dovana visam gyvenimui —
šiltas liuksusinis paltas —
tamsiai rudas ar pilkas.

Užsakykite dabar.

Užsakykite tik per

INTERTRADE

EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street

New York, N.Y. 10010

Reikalaukite mūsų nemokama-
mo katalogo su dar daugiau
dovanų. Taip pat teiraukitės
apie naują patvarumą
siuntinių persiuntimui.

DRAMOS VEIKALO KONKURSAS

LOS ANGELES DRAMOS SAMBORIS

Žvelgdamas į Antrąją Teatrų Festivalį, kuris numatomas 1971
m. Čikagoje, skelbia scenos veikalo konkursą.

Už geriausius kūrinius autoriams yra skiriama:

PIRMOJI PREMIJA — 1,000 DOLERIŲ

ANTROJI PREMIJA — 500 DOLERIŲ

Ios Angeles Dramos Samboris pasilieka teisę premijuotus ve-
ikalus pastatyti, kaip premjeras.

Veikalo žanras ir tema nevaržomi. Pagėdaujama, kad veikalas
būtų techniškai įmanomas pastatyti mūsų egzodo sąlygose ir užimtų
normalaus spektaklio ilgį.

Rankraščiai turi būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašyti
slapyvardžiu: į atskirą voką įdėti savo tikrąją pavardę, adresą, te-
lefono numerį ir ant voko užrašyti pasirinktą slapyvardį ir veikalo
pavadinimą. Vokas Vertinimo Komisijos nebus atidarytas, jeigu ant
jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėsti.

Dramaturgai prišdami rankraščius siųsti iki 1970 m. liepos mėn
1 d. šiuo adresu:

LOS ANGELES DRAMOS SAMBORIS

4601 West 4th Street

Los Angeles, California 90005

Vertinimo Komisijos Sastatas bus paskelbtas vėliau.

Los Angeles Dramos Sambor'o Valdyba

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviš-
kas restoranas, kuriame gaminami lietu-
viški valgiai.

Atdara nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos
valandos vakaro.

“PALANGA” RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

Quarterly
dividends
are very
interesting

And what is most interest-
ing about quarterly divi-
dends is that it means more
money for you. More Often.
If you're interested, come to
Midland Savings today.

Frank Zogas, President

4 3/4%

PASSBOOK SAVINGS
Paid and Compounded
QUARTERLY

5 1/4%

6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Paid Quarterly
\$1,000
MINIMUM

MIDLAND
SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

SKIP'S Self Service LIQUOR STORES

- 5515 SO. DAMEN AVE.
- 5996 SO. ARCHER AVE.

All Phones WA 5-8202

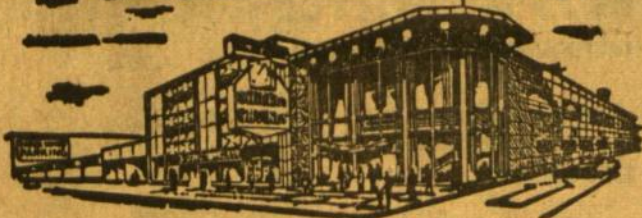
Telef. — 735-2345

KENTUCKY BOURBON 90 proof	qt. \$4.49
FRENCH BRANDY V.S.O.P.	5th \$5.49
FRUIT FLAVORED BRANDIES	5th \$3.98
PINK ROSE WINE	5th 89 c.
SCHLITZ BEER	6 Pak 98 c.
MILLER HIGH LIFE	6 Pak 98 c.
GIN or VODKA 90 proof	5th \$2.49
STRAIGHT BOURBON 86 proof	Fifth \$2.98
GRAIN ALCOHOL 190 proof	5th \$5.19

CIGARETTES — Regular, King & Filters \$3.29
100 Size \$3.39

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyrium.

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos

Certifikatai išduodami tūks-
tantinėmis. Mažiausia turi
būti \$5000. Pelnas mokamas
kas trys mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių
sąskaitų

NUOSIMČIAI PRISKATTOMI
KAS DIENĄ. IŠMOKAMI KAS
TRYIS MĖNESIAI

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings

- * Notary Public Service
- * Free community rooms for
your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all
family bills with our spec'l
money order checks.

- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Dr. Arvydas Klierė

(Atkelta iš 2 psl.)

Jis priklauso Sigma Chi, American Astronomical Society, American Institute of Astronautics and Aeronautics ir kit. mokslo draugijoms.

Dr. A. Klierė nenutolo ir nuo lietuviškojo gyvenimo. Studijų metais jis aktyviai reikšėsi Studentų ir Akademinių skautų sąjungų veikloje, pastarajame 1958-59 metais Chicago skyrė jį į pirmąjį mokslo pareigų. Šiuo

Kun. Kęstutis Trimakas, S.J.

Plati, įdomi ir svarbi tema — Lietuvių kultūrinė ir mokslinė spauda bus plačiai nagrinėjama Mokslo ir kūrybos simpoziumo forume, kuriam vadovaus kun. Kęstutis Trimakas S.J. Šiuo klausimu forume kalbės "Draugo" kultūros priedo redaktorius poetas Kazys Bradūnas, "Lietuvių Dienų" redaktorius poetas Bernardas Brazdžionis, "Aidų" redaktorius dr. Juozas Girmius, "Metmenu" redaktorius prof. dr. Vytautas Kavolis.

Šia proga bent trumpa mintimi susipažinsime ir su šio forumo moderatoriumi kun. Kęstutiu Trimaka S.J.

Jis gimęs 1930 m. Kaune ir ten lankė I-ją berniukų gimnaziją. Tremtyje jį sutinkame Augsburgio ir Muencheno gimnazijose, kurių pastarąją baigė 1948 m.

Emigracijai prasidėjus, devynioliktus metus bėgęs Kęstutis atkyla Amerikon ir pasirenka vienuolio jėzuito gyvenimo kelią, 1949 m. įstodamas į Lietuvių jėzuitų provinciją. Čia jis neužsidaro vienuolyno sienose, bet veržiasi į gyvenimą, siekdamas aukštųjų mokslų. 1951-1953 m. moko anglų ir klasikinę kalbą Milforde, Ohio.

1953-1956 m. Westono kolegijoje studijuoja filosofiją ir gauna M. A. laipsnį ir nuo 1957-1961 m. baigia teologiją ir įgyja teologijos licenciatą. Bestudijuodamas, nuo 1956 iki 1967 m. buvo anglų ir lotynų kalbų mokytoju Bostono Kolegijos aukšt. mokykloje.

1960 metais įšventinamas į kunigus. Gavęs kunigystės šventimų, 1961-1962 metus kun. Kęstutis Trimakas S. J. praleidžia Miumsteryje, Vokietijoje, gilindamasis asketinėje teologijoje.

Jis puikiai valdo plunksną ir savo gilių minčių straisniais yra praturtinęs ir mūsų periodinę spaudą. Grįžęs į JAV 1962 metais, jis tapo "Laiskų Lietuviams" viceredaktorium, o nuo sekančių metų spalio mėn. ir iki dabar yra to žurnalo vyriausiojo redaktoriaus. Jam redaguojant "L. L.", šis žurnalas tapo visuomenės labai mėgiama, patraukliu, jame randame daug šių dienų aktualijų bei problemų sprendžiančių vertingų straipsnių, kurių dalį parašo ir pats vyr. redakt. kun. K. Trimakas S. J.

Siam jaunam jėzuitui kunigui prie širdies ir lietuviškoji veikla. Lietuvių visuomeninėje veikloje jį sutinkame jau eilę metų. Nuo 1966 metų jis dirbo Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos Centro valdyboje, buvo ilgametis Studentų ateitininkų sąjungos dvasios vadas, uoliai reikšėsi lietuvių katalikų evangelikų ekumeninėje veikloje ir yra JAV LB Tarybos narys. Šių metų pavasarį įstojo į Chicago Lojolos universitetą, psichologijos fakultetą siekti doktorato. Ši kūrybinga vyra, kun. K. Trimaką S.J., sutiksime Padėkos dienos savaitgalio ruošiamame Mokslo ir kūrybos simpoziume, vadovaujantį Lietuvių kultūrinės ir mokslinės spaudos forumui.

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters —
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Visi 50 m. patikimas pataravimas
NAUJOJE VIETJOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

metu užima vicepirmininko pareigas Filisterių skautų sąjungos Centro valdyboje.

Ši jauną mokslininką domina erdvių pasaulis ir jis tuo keliu žengia, savo darbo srityje pasiekdamas naujų laimėjimų. Gi šiam technikos stebuklų amžiuje ir kiekvienam eiliniui žmogui yra įdomu sekti mokslo pažangą, ypač erdvių užkariavimo srityje. Tad dr. A. Klierė paskaita Mokslo ir kultūros simpoziume tikrai sukelia didelį susidomėjimą ir plačioje lietuvių visuomenėje.

Kun. Kęstutis Trimakas, S.J.

Gi kai kun. K. Trimakas S. J. buvo paklaustas, ko galima tikėtis iš šio pokalbio apie kultūrines ir mokslines spaudas, jis atsakė:

"Didesnio bendradarbiavimo tarp spaudos ir mokslo bei kūrybos žmonių. Iš to būtų naudinga pačiai spaudai, mokslo ir kūrybos žmonėms, bet ypač lietuvių visuomenei, kurią ta spauda informuoja."

• Miko Petrausko, žinomo mūsų kompozitoriaus, palaikai buvo iš Dusmenų bažnytkaimio kapinių (Trakų aps.) perkelti į Rasų kapines Vilniuje ir palaidoti šalia neseniai mirusio jo brolio Kipro Petrausko kapo. Ruošiamasi Kiprui ir Mikui Petrauskams pastatyti vieną paminklą.

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
Daug sutapsysite pirkti ir šia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PROspect 6-8998

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PROspect 6-8998

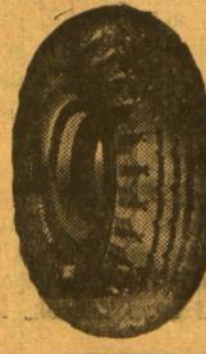
FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pre-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tires at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)
Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777

Val. kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p. p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIKAS ČESAS

Su muziku Juozu Bertuliu amžinai atsisveikinus

J. ŽILEVICIUS

Rugsėjo m. 13 d. 9:45 v. v. Šv. Kryžiaus ligoninėje, Chicagoje, po sunkios galvos smegenų operacijos mirė muzikas Juozas Bertulis.

Jis buvo gimęs 1893 m. sausio 1 d. Joniškio. Jo senelis ir tėvas buvo garsūs apylinkės smuikininkai, su savo kapelijomis grodavo vestuvėse, krikštynose ir kt. Tėvas, pastebėjęs jauno sūnelio gerą klausą, pradėjo mokyti jį smuikuoti, o nuo 8 metų amžiaus Juozukas jau giedojo bažnytiniam chorui.

Tolimesniame savo gyvenime jis baigė Klaipėdos konservatorijoje kontrabaso specialybę, grojo orkestre, baigė pedagoginį skyrių ir kompoziciją pas St. Šimkų. J. Žilevičių Vėliau buvo tos konservatorijos inspektorium.

Tremties metais apsigyvenęs Miunchene organizavo du chorų ir jiems vadovavo; dirbo įvairiose UNROS švietimo bei meno, muzikos institucijose. Atvykęs į JAV, su šeima apsigyveno Los Angeles, Calif. Vėliau, persikėlęs Chicago, vargoninkavo Aušros Vartų Marijos parapijoje iki mirties. Šalia to čia dirbo lituanistinėse mokyklose, turėjo savo fortepijono studiją, talkino Lietuvių muzikologijos archyviui, dirbo jame kaip vicekuratorius ir reikalų vedėjas.

J. Bertulio muzikos kūryba nepaprastai gausi, pastebėjau 270-tą opusą ant vieno rankraščio. Nemažai pats savo lėšomis įvairios savo kūrybos yra išleidęs. Tai vis instrumentalinė, vokalinė, ar mišri ir kitokia. Tik dėl stokos savikritikos ir skubotumo pati kūryba kai kur turėjo nukentėti.

Isigilinus į Vėlionio nuveiktus

Muzikas Juozas Bertulis

darbus, į jo idėjas, atrodo, kad Vėlionio asmuo nebuvo čikagiečių tinkamai ar pakankamai pažintas, nes Vėlionis buvo užsidaręs kietai savo klate, net savo artimiesiems neatskleisdavo savo sumanymų bei planų. Ypatingai tai buvo jautiama paskutiniuose keleriais metais. Gal gyvenimo aplinkybės jį prie to lenkė? Bet ir netyčia kieno nors neapdairiai Vėlionio nenaudai padaryta menkavertė klaidelė jam tapdavo dideliu dalyku, dėl kurio jis giliai sielvartaudavo, naktimis nemiegodavo, skųsdavosi sielos kančiomis, ką liudija rastas Vėlionio laiškas, adresuotas Lietuvių muzikologijos archyviui, su užrašu,

jog atidaryti tik jam mirus. Laiškas pavadintas "Testamentum Meum", 10 psl. ir 3 psl. priedo. Ten Vėlionis išlieja plačiai ir atvirai savo sielos skausmus.

Man teko Vėlionį pažinti nuo 1923 m., kada pradėjau organizuoti pirmąją Lietuvių dainų šventę Kaune. Jis tada pirmas atsiliepė į mano anketa šventės reikalui. Kai Vėlionį sutikau šiame krašte, jis buvo labai pasikeitęs iki nebepažinimo. Matyt, gyvenimas jį tokiu padarė. Kai kada labai atvirai man pasipasakodavo apie visus savuosius pergyvenimus. Pastaruoju laiku jis sielojosi savo kantatos "Sugrįžimo giesmė" pastatymu. Veikalas didelis, reikalaujantis gero suaugusių choro, vaikų choro, solistų, deklamacijų. Ir kai daugelis muzikos mokytojų atsisakė vaikams šiai kantatai paruošti, Vėlionį šitai pritenkė. Omai pradėjo jo sveikata šlubuoti, ryškiai pradėjo rodytis pamišimo žymės, kai kada, eidamas ar važiuodamas autobusu ar traukinuku paklysdavo, vargenuojant, koja, paspaudus pedalą, nebeatsiraukdavo ir pan. Visa tai Vėlionis man nupasakodavo ir ieškodavo medicinos pagalbos, bet jos nerasdavo. Taip jis palaipsniui geso. Man beliko tik humoristiniams posakiais stengtis nutolinti bižiulio juodas mintis.

Vėlionis Lietuvių muzikologijos archyvo nepamiršo. Savo žmonos laidotuvis ir savo atvejui, reikė nora, kad vietoje vainikų būtų auka paremtas šis mūsų archyvas. Vėlionio vardas ir pagarbūs jo atminimas visad čia bus gyvi.

— Irgi buvomas: buvo sykių bažnyčioj dušyk melnyčioj. (Sereikiškių patarlė).

— Tu darbininkas: pririštą ir supančiotą vištą pagana. (Vaikiškių patarlė).

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpūstytai paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitu namams reikmenų.

ROOSEVELT FURNITURE CO.
A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atidara pirmą ir ketvirtą 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą nuo 9 iki 6 val. sekmadi. atidara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Fotografav žavioms nuotakoms

The Paul Studio
MODERN. FOTOGRAFO NAMAI.
SEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGŲ NUOTRAUKAS
3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL Yards 7-5858

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
448 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4476

4 3/4%
PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4%
8-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum \$1,000

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR KITAS USSR DALIS, NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC. (LICENSED by Vnešposlytorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel. — 581-6590; 581-7729

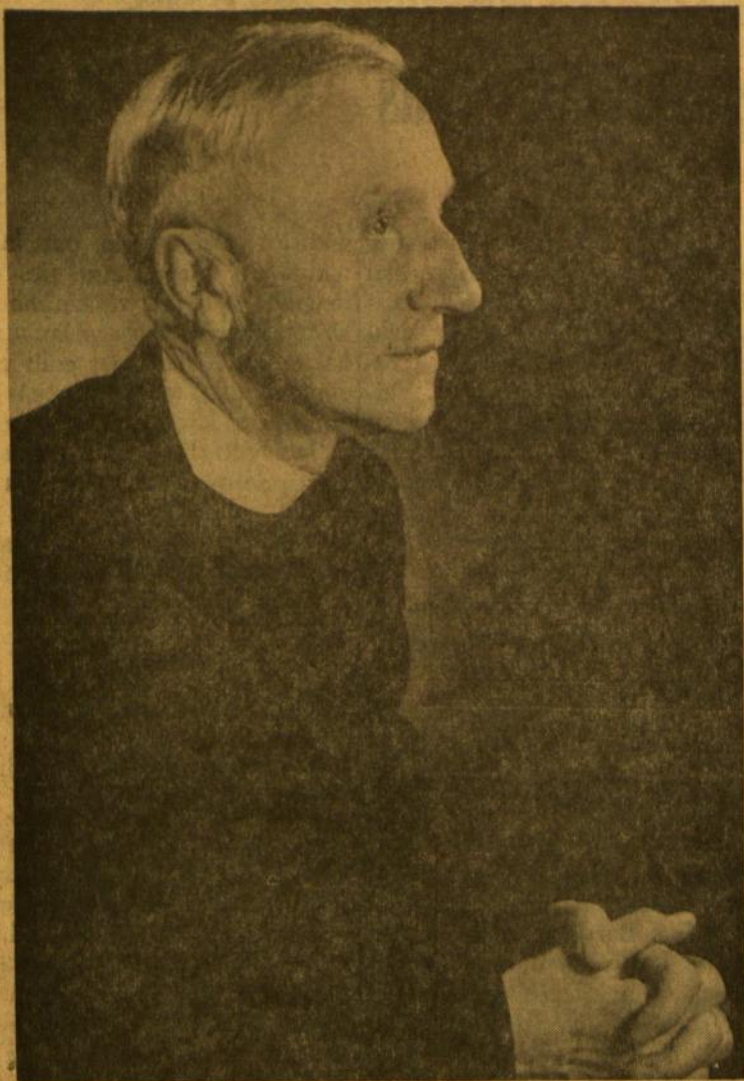
Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi maitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės. Jos rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1586 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	378 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. Y.	FREEMAN ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	233-2042
LOS ANGELES 4, CAL.	159 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO 12, NEW YORK	701 FILMORE AVENUE	TX 5-0760
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAN AVENUE	365-6790
HARTFORD 6, CONN.	122-126 HILLSIDE AVENUE	249-6216
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y.	515 MARCELLUS STREET	475-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11839 JOS CAMPAN AVENUE	365-6746
SO. BOSTON, MASS.	396 W. BROADWAY	AN 5-1120
TRENTON 10, NEW JERSEY	1152 DEUTZ AVENUE	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVE.	381-8097

Kan. Mykolas Vaitkus — poetas, romanistas, dramaturgas ir memuaristas, 1968 metų Lietuvių rašytojų draugijos laureatas. Jam už geriausią 1968 metų knygą — atsiminimus, pavadintus "Nepriklausomybės saulė" šian dien 7 val. vak. Jaunimo centre, Chicagoje, įteikiama Lietuvių fondo tūkstantinė iškilmingame literatūros vakare - koncerte. Nuotr. V. Maželio

Kultūrinė kronika

• Nekasdienis literatūros vakaras - koncertas šiandien (spalio 11 d.) 7 val. vak. įvyksta Jaunimo centre, Chicagoje. Jame bus įteikta Lietuvių rašytojų draugijos tradicinė ir mūsųose pati svariausioji literatūros premija šviesiam lietuvių literatūros veteranui kan. Mykolui Vaitkui už laisvajame pasaulyje pripažintą geriausią šio meto mūsų grožinės literatūros 1968 metų knygą — už toms atsimi-

tuodami ir atbaigdami tokį šviežiai naują mūsų jaunimo mėgiamo poeto sceniškąjį pagerbimą.

• "Dėmės šviesioje Vaidžan-to kūryboje" — tokiu pavadinimu dr. Jono Griniaus ilgesnės apimties straipsnį pradėsime spausdinti "Draugo" kultūrinio priedo atkarpoje kitą šeštadienį.

• Prof. J. Zilevičius pakvies-tas garsios vokiečių "Riemann Musiklexikon (enciklopedijos) leidėjų bendradarbiu lituanisti-niam skyriui. Susitarta, ir dar-bas jau pradėtas. Leidinys išeis ateinančią pavasarį. Apims keletą dešimčių lietuvių muzikos spe-cialistų. Iki šiol ten tebuvo su-žymėti vos keli asmenys.

Jau anksčiau prof. J. Zilevi-čiaus parašyta lietuvių muzikos ir muzikų apžvalga 1924 m. bu-vo atspausdinta leidinyje "A Dictionary of Modern Music and Musicians", New York, E. P. Dutton and Co. Leidinyje buvo aptarti: J. Gruodis, T. Bra-zys, J. Naujalis, M. Petrauskas, Č. Sasnauskas, St. Šimkus, J. Tal-lat-Kelpša, M. K. Čiurlionis, J. Zilevičius, dr. V. Kudirka. Kiti buvo paminėti tik bendrame lie-tuvių muzikos aprašyme. Ilgą laiką tai buvo vienintelis šalti-

nis, iš kurio įvairūs pasaulio muzikologai sėmėsi sau žinių apie lietuvių muziką ir lietuvių muziką.

Kitas J. Zilevičiaus enciklope-dinio pobūdžio raštas apie lie-tuvių liaudies muzikos instru-mentus (plačiai iliustruotas) tilpo moksliniame "The Musical Quarterly" žurnale 1935 m. Tas straipsnis anglų spaudoje folklo-ristų taipgi buvo nekartą užsi-mintas.

• Lietuvių kalbos kursas Hebrajų universitete, Jeruzalėje. Jį netrukus pradės ten skaityti dr. Tamara Buchienė, kuri pra-ėjusiais mokslo metais kai ku-riuos kalbotyros dalykus, jų tar-pe ir lietuvių kalbą, dėstė Chi-cagos universitete. Dabar Heb-rajų universitete, Jeruzalėje, pla-nuojama įsteigti Baltistikos sky-rių. Dr. Tamara Buchienė jame hebrajų kalbą skaitys lietuvių kalbos kursą ir įvadą į baltų fi-lologiją. Šitas lietuvių kalbos ak-centas Izraelyje taipgi rodo vis didėjantį dėmesį lietuvių kal-bai mokslo pasaulyje. Tik ar lygiai auga mūsų pačių dė-mesys savo gimtajai kalbai?

• Edvardas Viskanta, žino-mas lituanistas ir vertėjas, kele-tą metų kalbėjęs Rusijoje, dabar iš naujo išvertė italų rašytojo Giovanni Bocaccio (1313-1375) veikalą Dekameroną, šimto į-vairiausio turinio novelių rinki-nį. Dail. L. Paškauskaitės api-pavidalinta knyga buvo "Vagos" leidyklos šiais metais išleista.

• "Antikvariato" knygynas jau kuris laikas veikia Trakų gatvėje Vilniuje. Jame yra 4000 senų knygų. Seniausias rankraš-tis (lotynų kalba) siekia 1410 metus. Esanti Kojalavičiaus "Lie-tuvos istorija", išleista 1630 m., senosios S. Daukanto, M. Valan-čiaus, Juškevičių raštų laidos ir kitos lietuviškos knygos — re-tėnybės. Jos negreita išgrabsto-

**PARDUODAMI
IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI**
30% iki 50% nuolaida.
Galima pirkti dalimis ir išmokėtina! **SOUTHWEST FURNITURE CO.**
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

Mieli lietuviai, praleiskite žie-mą šiltoje ir saulėtoje Arizono-jė, naujame lietuviškame mote-lyje:

Angela Motel

2114 W. Buckeye Rd.,
Phoenix, Ariz. 85009
Telef. 252-1265

25 vienetų motelis, labai šva-rus ir ramus, nemokama tele-vizija, nemokamai atvežam ir nuvežam į aerodromą, autobusų ir geležinkelio stotis.

Savininkai:
M. ir M. DAMBRAUSKAI

Rašytoja Danutė Brazytė - Bindo-kienė, laimėjusi Švietimo Tarybos skelbtąjį literatūros jaunimui kon-kursą. Laureatė premija bus įteikta šį vakarą Jaunimo centre, Chicagoje, rengiamam literatūros vakare - kon-certe.

nimų "Nepriklausomybės sau-lė". Pats laureatas, jau sulaukęs gražaus 85 metų amžiaus, at-vyksta į Chicagoj rengiamą iš-kilmę. Jam bus įteikta Lietuvių fondo premijai skirtoji tūkstanti-nė.

Šalia garbingojo veterano ten pat bus įteikta premija ir Švie-timo Tarybos skelbtąjį literatūros jaunimui konkursą laimėjusiai mūsų jaunosios kartos rašytojai Danutei Brazytei - Bindokienei. O literatūrinę vakaro iškilnę dar papuoš solistės Valentinos Kojė-lienės dainų recitalis.

• Iki Vytauto Mačernio me-morialinio poezijos "Visiones Clarissimae" inscenizavimo beli-ko tik viena savaitė. Visas pasta-tymas ir muzika Dariaus Lapin-sko. Spektaklį rengia, minėdama 25 metų sukaktį nuo poeto mir-ties, ateitininkų studentų Korpl' Satrija. Visa tai įvyks spalio 18 d. (šeštadienį) 8 val. vak. Jaunimo centro didžiojoje salėje, Chicagoje. Aldona Stempuzienė, Karilė Baltrušaitytė, Leonas Barauskas, Bronius Maciukevičius, kun. Alg. Kezys, S. J. ir visos būrys Chicago akademinio jaunimo šiuo metu įtemptai dirba, repe-

mos, nes nustatytos labai aukš-tos kainos. Į šį knygyną pateku-si ir žinomo prof. Augustino Ja-nulaičio bibliotekos dalis. Labai turtingą teisės mokslų biblioteką perleisde kauniškis adv. R. Bur-kevičius. Klaipėdiečiai mokyto-

Aktorė Zita Kevalaitytė - Visockie-nė vadovaus ant. vaikų literatūros popietei: rytoj (spalio 12 d.) 3 val. popiet Jaunimo centre, Chicagoje.

jai pensininkei Roicevičiai per-leidę retą livonikos-prūsikos ir lituanikos knygų lobyną. Iš šio knygyno knygas perkančios ir okup. Lietuvos bibliotekos.

• Palangoje Vaivėlių gat-vėje prie namo, kuriame kitados gyveno M. K. Čiurlionis ir jo žmona rašyt. Sofija Kymantaitė -Čiurlionienė, įtaisyta bareljefinė paminklinė lenta, kurią padarė D. Palukaitienė. Šiame name gy-vendamas, Čiurlionis sukūręs gar-siąją "Jūros sonatą".

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• Į LAISVĘ, 1969 m. spalio, Nr. 46 (83). Lietuvių Fronto Bičiulių politikos žurnalas. Išeina tris kartus metuose. Redak-torius —Leonardas Valiukas, P. O. Box 75893, Los Angeles, Calif. 90005. Administruoja A-leksas Kulnys, 1510 East Merced Ave., West Covina, Calif. 91790. Metinė prenumerata JAV ir Ka-nadoje \$5.00, visur kitur—\$3.00.

1. AR TUREJOTE NEMALONIŲ PATYRIMŲ, SIUNCIANT do-vanų siuntinius savo giminėms?
2. AR JOSU GIMINES TUREJO PRIMOKĖTI MUITO?
3. AR JOSU SIUNTINIAI BUVO SUGRAZINTI Į J. A. V.?
4. AR TRĖKO DAIKTŲ JOSU SIŪSTUOSE SIUNTINIuose jųs giminėms?
5. AR LAUKĖTE SU ROPESCII pakvitavimo už siuntinį dėl užte-s-to pristatymo.

KAD VISO TO ISVENGTI, pasinaudokite patarnavimu vienos iš se-niausių ir patikimiausių firmų

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

39 metų geras rekordas ir patikima reputacija įsigijo daugybę patentintų klientų J. A. V. bei jų gminių U. S. S. R. Visi skyriai turi prityrusį per-sonalą — Turi didelį pasirinkimą įvairių prekių. Įgaloti: Podarogifts, Inc. priimti užsakymus DOVANŲ PASYMĖJIMŲ — Certificates MAIS-TUI ir KITIEMS GAMINIAMS iš Sovietų.

Pasiteiravimui ir dėl katalogų kreipkitės į centrinį ofisą arba jo skyrius.

CENTRINIS OFISAS Globe Parcel Service, Inc.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

Phone (215) 925-3455

IR JO SKYRIAI:

Philadelphia, Pa. 19123	1013 No. Marshall St.	WA 5-8878
Baltimore Md. 21224	3206 Eastern Ave.	DI 2-2374
So Boston, Mass. 02127	390 West Broadway	AN 8-8764
Chicago, Ill. 60632	4102 Archer Ave.	FR 6-6399
Chicago, Ill. 60622	2242 W. Chicago Ave.	BE 5-7788
Cleveland, Ohio 44119	787 E. 185th Street	486-1836
Detroit, Mich. 48210	6460 Michigan Ave.	TA 5-7560
Elizabeth, N. J. 07206	956 Elizabeth Ave.	201-354-7608
Hamtramck, Mich. 48212	11415 Jos Campau Ave.	365-6350
Hartford, Conn. 06106	11 Charter Oak Ave.	tel 249-6255
Kansas City, Kansas 66102	18 S. Bethany	AT 1-1757
Latham, N. Y. 12110	465 Troy-Schenectady Rd.	tel. 785-4495
Los Angeles, Calif. 90026	2841 Sunset Blvd.	213-382-1568
Miami, Fla. 33138	6405 Biscayne Blvd.	FR 9-8712
Minneapolis, Minn. 55414	217 E. Hennepin Ave.	FE 2-4908
New Britain, Conn. 06052	97 Shuttle Meadow Ave.	224-0829
New York, N. Y. 10003	101 First Ave.	OR 4-3930
Omaha, Neb. 68107	5524 So. 32nd Street	731-8577
Parma, Ohio 44134	5432 State Road	749-3033
Pittsburgh, Pa. 15222	346 Third Ave.	GR 1-3712
Rochester, N. Y. 14621	683 Hudson Ave.	BA 5-5923
San Francisco, Calif. 94122	1236 — 9th Ave.	LO 4-7981
Seattle, Wash. 98103	1512 No. 39th Street	ME 3-1853
South River, N. J. 08882	168 Whitehead Ave.	201-257-2113
Springfield, Mass. 01103	1840 Main Street	736-9636
Trenton, N. J. 08611	730 Liberty Street	RE 4-8354
Vineland, N. J. 08360	Parish Hall, West Landis Ave.	LY 9-9163
Worcester, Mass. 01604	82 Harrison Street	609-691-8423
		617-798-3347

NEW YORK OFISAS

220 Park Avenue South, New York, N. Y. 10003

Tel. 212-982-8410

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampus 58th Street
Telefonas — PROspect 8-9533

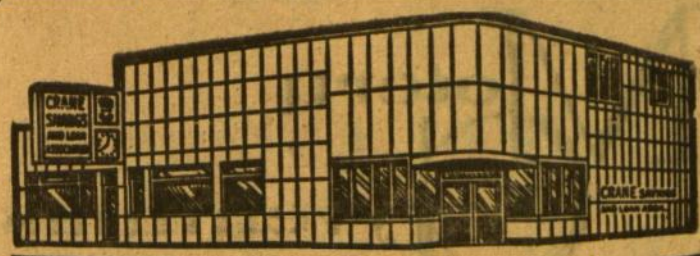
G E L E S

Vestuvės, banketams, laidotuviams
ir kitokioms progoms
GUŽAUSKŲ
BEVERLY HILLS GELINČIAI
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

SKELBIMAS "DRAUGA".

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. spalio mėn. 11 d.

7

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

4 3/4%

Mokamas už Vieną Me-tų Certificatą sskaitas
Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas divi-dendų mokamas už
mėsavimo sskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryti

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste.

Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

4330-34 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YArds 7-1741-2

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNŲ
(LACKAWICZ)

2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1218
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-1138-1139

VASANTIS - BUTKUS

1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

INSURED

4 3/4%

6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

Paid Quarterly

Computed and Paid as of:

Mar. 31 — June 30

Sept. 30 — Dec. 31

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAK RD.,
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629
Tel. 925-5988

Ruduo ir mados

GAILUTĖ VALIULIENĖ

Spalvų pajautimu ir savitu grožio ieškojimu pasižymi lietuvi. Šią būdą žymė ypač išryškina tradicinė madų paroda Jaunimo centre. Ji išreiškia ne tik norą dirbti ir skirtingai puoštis, bet ir paremti mergaičių vasaros stovyklą, vedamą Putnamo seselių. Tuo idealizmu užsidegusios moterys ir merginos nesigaili ilgiasių darbo valandų ir šios dvi dienos Jaunimo centre tapo laukiama šventė. Dailiai išsipuošę ir žiūrovės, pridėdamos vakarui dar daugiau iškilmingumo ir žvilgesio. Atrodo, kad šios madingai nusiteikusios moterys dar dega artimo meilės ir lietuviškumo dvasia. Pačios veikliausios ir visų darbų vedėjos Marijos Remienės žodžiais: "Norėjome šiais šeimos metais parodyti visus šeimos narius ir apviešinti vyrus." Įtraukti visus šeimos narius labai pasisekė. Nuo mažiausio keturmečio modeliutojo Linuko Olšausko iki sumanios močiutės rankų darbo nerinių parodos pasisekimas įrodė visų generacijų įnašą. Gal tėvelių žiūrovų tarpe ir mažai tebuvo, tačiau jų rūpesčių ir darbu išlaikomos žmonos, dukros ir sūnūs galėjo didžiuotis savo sugebėjimais ir skoniu.

Paroda labai sumaniai buvo suskirstyta į tris dalis.

Giedrių veidų jaunimas

Madų komentatorė — visų mėgiama aktorė Julija Čijūnelienė stebino greitai ir poetiškai žodžiu, kartais net vykusiai užkalbindama patį modeliutoją.

Scena, meniškai išdekoruota G. Draugeliene, džiugino akis. Spalvingi baravykai, musmirės ir didžiulės paežerės smilgos šviešais žaisme sudarė rudens nuotaiką.

J. Ralio muzika atitiko rūbų paskirties ritmą. Jaunimui pliekė šių dienų greitą vibravimą, popietiškiems rūbams ir vakarui jau liejo svajingas valsų melodijas.

Atsidarius scenai, visas būrys pasigėrėtinai giedrių veidų, dailiai apsirengusių, atstovavo mūsų jaunimą, pasirengusį žengti į mokyklą ir gyvenimą. Tai Vytas Beleška, Ingrida Blekytė, Rūta Butvilaitė, Danutė Endrijonaitė, Rita Staniulytė ir Rimvydas Vasiukevičius. Jaunieji neapvydė žiūrovų. Lyg iš renesanso laiko, lengvais žingsniais plaukė D. Endrijonaitė rugiagėlių spalvos mėlynos ir marmyro raudonų darbų megzta sukle. Pražingsniavo V. Beleška plačiais žingsniais tautinius raštus pamėgdžiojančiomis kelnėmis. Rimvydo juodas kailių švarkas primena pirmą šalčio vėjo pūstelėjimą. Neatsilikti ir patys mažieji: Jūratė Arštikaitytė, Fausta Bobinaitė, Timotiejus Higgins, Margarita Kulytė, Rūta Kulytė, Aušrinė Mikutaitytė, Linas Olšauskas ir Vilija Račiūnaitė. Jie su balionu, gėlyte ar meškučiu drąsiai perėjo apšviestą taką ir nusilenkė stebėtojams. V. Račiūnaitė jau net visai savarankiškai ir grakščiai nusiėmė apsiaustuką ir kojos pristatymu jautėsi svarbia modeliutoja.

Mamytės ir dukros temą išvystė ypač Regina Kulienė su Rūta, apsirengusios močiutės megztais žieminiiais apsiaustais.

Mamytė Stasė Olšauskienė su

Lineliu rusvai apsirengę pirmą kelionę į mokyklą.

Ilgai apsiaustai ir vakariniai rūbai

Akys dar neišpratusios prie ilgu, gatvei skirtų apsiaustų, primenančių pavargėlius ir elgetas. Norėtum tikėti, kad tokia mada nepriims. Kur kas daugiau plokščių susilaukia gintarais puoštos eilutės.

Rudens spalvingumą išsako ir pačios modeliutojos. Jos grakščios ir žavios: Dalia Bartkienė, Vida Bartkienė, Nijolė Binderytė, Elena Blandytė, Liuda Griauzdienė, Sigutė Konley, Regina Kulienė, Aldona Leitienė, Milda Memėnaitė, Stasė Olšauskienė, Roma Prapuolenienė, Nijolė Vengrienė, Virginija Bobinaitė.

Prinokusio obuolio raudonumu dvelkė Sigutės eilutė, Vida ypatingai lengvu apsiaustu priminė skriejantį auksinį rudens lapą. E. Blandytė savo puikiais deriniais ir mezgimu stebino visus nepajėgiantis nerti.

Koncertų ir puotų sezonas jau čia pat. Ir nušvito N. Vengrienė auksinėmis vakaro kelnėmis ar I. Bernatavičienės sėdmenimis raudono aksomo vakarinių derinių. N. Binderytė E. Tutlienės sukurtu baltu vakariniu palto ir tamsiai žalia suklele prašlėmė nakties burtais. Stiliuotos tulpės sidabro siūlose kalbėjo apie Blandytės gabumus. Ar meškėnai, ar žebenškėty, ilgo ar trumpo plauko, liemenės, švarkai ar apsiaustai — tai vis N. Buršteinų.

Elena Blandytė modeliuoja Putnamo seselių rėmėjų suruoštą madų parodą, Jaunimo centre, Chicagoje.

Madų parodos Chicagoje dalyvės. Iš kairės į dešinę: M. Remienė, aktorė J. Čijūnelienė, Sigutė Konley, A. Leitienė, L. Griauzdienė, M. Memėnaitė, V. Bobinaitė, R. Prapuolenienė, V. Bartkienė, S. Olšauskienė, R. Kulienė, N. Binderytė, D. Bartkienė, N. Vengrienė.

no, turtingos pasirinkimais, kailių krautuvės įnašas. Net ir salės kampe stovinti palmė pražydė baltu kailine apykakle. Tai šio dosnaus asmens dovana laimingai žiūrovei. Tarp palmės lapų slėpėsi ir mūsų brangių menininkių paveikslai: B. Morkūnienės ir R. Jautokaitės. Tai dovanos laimėjimams.

Praturtino šią parodą ir siūtybų rūbų kūrėjos: M. Arštikiene, I. Bernatavičienė, A. Dulaitienė, M. Helpren, S. Olšauskienė, M. Memėnaitė, R. Kulienė, B. Prapuolenienė.

Kaip neįvertinti ir megzty rūbų grožį? Juos paruošė: E. Blandytė, J. Dočkienė, E. Katelienė, D. Elsbergienė, S. Endrijonienė, R. Kulienė, V. Skridulienė.

Kai paskutinį kartą išsiriškavo scenoje modeliutojos ir gausios plokštimos išsukė E. Tutlienė į sceną, gėlės prisigėmus buvo atpildas už daugelį nemigo ir darbo naktų. Jos įnašas į šią parodą tikrai didelis.

Dažnai salėje prasilenkdavo D. Gradinskienė, maloniai užkalbindama svečius. Skubėjo ir Pr. Petrulienė su St. Tumosiene, raudono aksomo vakarinių derinių. N. Binderytė E. Tutlienės sukurtu baltu vakariniu palto ir tamsiai žalia suklele prašlėmė nakties burtais. Stiliuotos tulpės sidabro siūlose kalbėjo apie Blandytės gabumus. Ar meškėnai, ar žebenškėty, ilgo ar trumpo plauko, liemenės, švarkai ar apsiaustai — tai vis N. Buršteinų.

Dažnai tik stovyklose teatūredamos vienintelį lietuviybės ryšį.

Elena Blandytė modeliuoja Putnamo seselių rėmėjų suruoštą madų parodą, Jaunimo centre, Chicagoje.

Madų parodos Chicagoje dalyvės. Iš kairės į dešinę: M. Remienė, aktorė J. Čijūnelienė, Sigutė Konley, A. Leitienė, L. Griauzdienė, M. Memėnaitė, V. Bobinaitė, R. Prapuolenienė, V. Bartkienė, S. Olšauskienė, R. Kulienė, N. Binderytė, D. Bartkienė, N. Vengrienė.

Dvieji solisčių pokalbis apie lietuvių liaudies dainų interpretavimą. Metropolitan ir Miuncheno operų solistė Laila Sukytė ir Lietuvos Valstybinės operos solistė, o drauge ir iškilioji liaudies dainų interpretatorė Vincė Jonuškaitė.

Nuotr. Vyt. Maželio

Žurnalistė Rasa Gustaitytė

S. GEDVILIENĖ

Rasa Gustaitytė yra viena labiausiai pasižymėjusių lietuvių žurnalistė, dirbančių Amerikos spaudoje.

Kaip reporterė, ji karjerą pradėjo Washington Post, perėjo į Herald Tribune, talkininkavo New Yorker Magazine, The Reporter, Cosmopolitan, Evergreen ir kitoms leidikliams.

Užtikrinus sau vardą rimtoje amerikiečių spaudoje, pasirinko sau "free lance writer" karjerą.

Labiausia ją išgarsino 326 puslapių knyga "TURNING ON". Ši knyga yra išleista McMillan leidyklos 1969 m. kovo mėn. Leidykla yra viena iš didžiausių Amerikoje, kuri šią autorę pristato kaip "top journalist reporter".

Jau trečioji minimos knygos laida pasirodė rinkoje. O liepos mėn. "Turning on" išleido Weindenfeld - Nicolson leidykla Londone, Anglijoje.

"Turning on" knygoje autorė atskleidžia mums tą krizę, kurią dabar jaučiasi karta išgyvena, parodo lūžį pasaulėžiūroje, parodo ligšiolinių moralės vertybių bei papročių perversinimą.

Norėdama arčiau susipažinti su pačiomis problemomis ir priemonėmis kovai su jomis, autorė pati, apsišarvavusi didele drąsa, įsijungė į kolektyvinius eksperimentus institucijose kaip Esalem institutas Californijoje, ir Charlotte Silver vadovaujamus bandymus pojučių tobulinimo srityje, o taipgi stebėdama hipių komunų gyvenimą.

Šioje sensacingoje knygoje ji rado progos paminėti, kad esanti lietuvių kilmės ir vaikystę praleidusi Lietuvoje.

Pirmasis R. Gustaitytės bandymas rašyti buvo "Melissa Hayden", kur autorė aprašo žinomos Amerikos balerinos gyvenimą ir jos laimėtą triumfą. Knygutė tinka jaunoms mergaitėms. Aprašydama M. H. gyvenimą Rasa G. parodo, kad balerina gali būti ne tik balerina, bet moterimi, žmona, motina.

Be to, Rasa G. yra parašiusi knygutę vaikams "Mixed up Max". Tai yra pasaka, bet pagrindinė tema yra pamta iš tikro atsitikimo.

O jos pirmas bandomasis rašinėlis buvo sukurtas, jai būnant 7 metų amžiaus. Įvyko tai Lietuvoje, vasarą, kai ji ir patys tėvai ištaisius šieno kūgio viršūnę.

Rasa yra buvusio Lietuvos aviacijos viršininko, generolo Antano Gustaičio ir Bronės Gustaitienės dukra. Savo pavardę autorė labai gerbia, pokalbyje per Margučio radiją yra aiškiai pasiskaičius, kad ir ištėkęs ji tuo pačiu Rasos Gustaitytės vardu pasirašinė. Ir nepamiršta savo žymaus tėvo — lėktuvo "Anbo" konstruktoriaus, kas net amerikiečių specialiuose žurnaluose buvo minima. Tik neseniai šeima sužinojo, kad įsai, išvežtas į Rusiją 1941 m., buvo bolševikų nužudytas.

Motina, Bronė Gustaitienė, gailėtingoji sesuo, dirbdama ligoninėje, dar randa laiko priklausti ir aktyviai dalyvauti šiose organizacijose: Gailėtingųjų seserų, Birtutininkių, Aero klubo, Lietuvių moterų klubų federacijos Chicago klubo.

Rasa, karo audrų nublokšta į Ameriką kartu su motina, dviem sesutėmis ir močiute, pateko į New Yorką. Čia ji baigia pradžios mokyklą, gaudama net medali. Už ką? Už puikų anglų kalbos apvaldymą.

Iš ten, kaip stipendininkė, pateko į Dana Hall College preparatory school, kurią baigė "cum laude".

Ir vėl gauna stipendiją. Šį kartą į Oberlin College Ohio. Besimokydama, Rasa atostogas praleidavo, dirbdama įvairius darbus, daugiausia kaip padavėja kurortuose. O vieną vasarą nuėjo dirbti į fabriką kaip "assembly line" darbininkė. Greta uždarbio, jai rūpėjo patirti, kaip 8 valandų įtemptas, mechaniškas, monotoniškas darbas veikia darbininką.

Rasa Gustaitytė, knygos "Turning on" autorė.

metų amžiaus. Įvyko tai Lietuvoje, vasarą, kai ji ir patys tėvai ištaisius šieno kūgio viršūnę.

Rasa yra buvusio Lietuvos aviacijos viršininko, generolo Antano Gustaičio ir Bronės Gustaitienės dukra. Savo pavardę autorė labai gerbia, pokalbyje per Margučio radiją yra aiškiai pasiskaičius, kad ir ištėkęs ji tuo pačiu Rasos Gustaitytės vardu pasirašinė. Ir nepamiršta savo žymaus tėvo — lėktuvo "Anbo" konstruktoriaus, kas net amerikiečių specialiuose žurnaluose buvo minima. Tik neseniai šeima sužinojo, kad įsai, išvežtas į Rusiją 1941 m., buvo bolševikų nužudytas.

Motina, Bronė Gustaitienė, gailėtingoji sesuo, dirbdama ligoninėje, dar randa laiko priklausti ir aktyviai dalyvauti šiose organizacijose: Gailėtingųjų seserų, Birtutininkių, Aero klubo, Lietuvių moterų klubų federacijos Chicago klubo.

Rasa, karo audrų nublokšta į Ameriką kartu su motina, dviem sesutėmis ir močiute, pateko į New Yorką. Čia ji baigia pradžios mokyklą, gaudama net medali. Už ką? Už puikų anglų kalbos apvaldymą.

Iš ten, kaip stipendininkė, pateko į Dana Hall College preparatory school, kurią baigė "cum laude".

Ir vėl gauna stipendiją. Šį kartą į Oberlin College Ohio. Besimokydama, Rasa atostogas praleidavo, dirbdama įvairius darbus, daugiausia kaip padavėja kurortuose. O vieną vasarą nuėjo dirbti į fabriką kaip "assembly line" darbininkė. Greta uždarbio, jai rūpėjo patirti, kaip 8 valandų įtemptas, mechaniškas, monotoniškas darbas veikia darbininką.

Kriaušės – rudens derliaus pasididžiavimas

STEFANIJA STASIENĖ

Ruduo spalvingas ir turtingas. Medžių šakose prinokę vaisiai savo spalvingumu, gardžiu kvapu bei tobula forma vilioja kiekvieną. Ypač daug kriaušių šį rudens pastebėsime prekyboje. Vaisių pirkimai, rašdami apie šių kriaušės nepaprastai gerai užde- rejo ir vaisiai pasižymi ypatingu sultingumu, gražia forma ir švaria žieve. Tai rodo, jog jos bus atsparios gedimui ir prinokusios galės ilgai išsilaikyti.

Iš žinomesnių atmainų reikia paminėti šias: Seckel, Bosc ir Bartlett. Seckel vidutinio dydžio kriaušė; šiek tiek gelsvos spalvos ir prinokusi — pilna smulkių taškučių.

Bosc atmaina pasižymi sultingumu, saldumu ir savo aromatu. Iš visų čia minėtų atmainų išsiskiria Bartlett, kuri šiame krašte labai populiari. Tai sultinga, saldi kriaušė. Medžiai veda gausiai ir vaisiai gerai laikosi. Tinka valgymui, virimui džiovinimui ir t. t. Išvirus šias kriaušes sirupe ir jas vėliau padžiovinus, gauname lyg ir saldainius, kurie labai tinka tortams puošti ir kitur. Ši atmaina tinka ir sultims gaminti, tik reikia nauti nepernokusias, nes tada sultys skai resnės.

Apskritai, kriaušės patartina aigyti prinokusias ir, žinoma, žalias — nevirtas jos labai turtingos vaisių cukrumi, kuris, kaip ir medus, sužadina virškinimą ir engvai patenka į kraują. Jose

Baigus kolegiją, kurią laiką dirbo Chicagoje Womens Voters organizacijoje. Susitapčius pakankamai pinigų, įvykdė savo svajonę — aplankė Europą.

Skautiškai, kukliai gyvendama, susisiekimui naudodama pigiausias priemones, dažnai dviračiu ar tiesiog nuosavas kojas, Europoje išbuvo 5 mėnesius. Bent kiek pavyko padirbėti Tarptautinėje studentų organizacijoje, o Alpeose padėti atkasti žemių užverstą kaimelį.

Mokėdama, be lietuvių ir anglų kalbų, dar prancūzų, vokiečių ir italų — galėjo pažinti daug kraštų, jų gyventojus ir papročius.

Grįžus iš Europos, tęsė mokslą, įstudavo į Columbijos universiteto žurnalistikos skyrių, kur įgijo magistro laipsnį. Pastaruoju laiku pastoviai apsigyveno pamėgtame San Francisco. Čia gyvendama, ji nenutraukė ryšių su Washington Post, New Yorker, Cosmopolitan, Reporter, užmezgdama naujus ryšius su Californijos žurnalais.

Šį rudens ji buvo pakviesta į Santaros suvažiavimą skaityti pasiskaitos, kurią prelegentė sugebėjo auditorijai labai sudominti.

Gyvendama Chicagoje, Rasa priklauso Santaros organizacijai, o būdama New York, talkininkavo žurnalui "Litanus".

Baigiant, norėjusi mūsų jaunai žurnalistei Rasai Gustaitytei palinkėti sėkmės pasirinktoje žurnalistės karjeroje.

Ne tik mažiesiems, bet ir visai šeimai neateiti į šią popietę būtų didelis nuostolis. Popietės staigmenų tarpe bus ir naujų B. Pūkelevičiūtės "Žirgėnėlių" plokštelės (jau antrosios) pasirodymas ir Alyzo Barono naujos knygos vaikams išleidimas.

esančios rūkštys taip pat labai naudingos mūsų kūnui, nes palengvina skilviui virškinimą ir kovoja prieš nepageidaujamą bakterijas. Kadangi jos greit perdenį pastebėsime prekyboje. Vaisių pirkimai, rašdami apie šių kriaušės nepaprastai gerai užde- rejo ir vaisiai pasižymi ypatingu sultingumu, gražia forma ir švaria žieve. Tai rodo, jog jos bus atsparios gedimui ir prinokusios galės ilgai išsilaikyti.

Kriaušės su varške

Štai pvz., mokiniams iš mokyklos parėjus, priešpiečių ar suaugusiems galime pamėginti, kad ir šį patiekalą.

Asmeniui imti vieną ar kelias kriaušes, nuplauti ir nulupti. Perpiauti per pusę ir išimti sėklas. Lėkštelę iškloti salotų lapu ir uždėti paruoštą kriaušę. Šiek tiek užlašinti citrinos sunkos, uždėti pusę puodelio varškės ir ant viršaus keletą riešutų. Tinka stambių miltų juodos duonos riekelė ar stambių kvietinių miltų bandelės, užteptos sviestu.

Gražus ir sėktingas pavyzdys

Čikagiečius, sekančius gyvenimui kultūrinių programų 11-tąjį televizijos tinklą, spalio 8 d. maloniai pradžingino baletas "Peilėjas ir Melisandė" (muzika J. Sibeliaus), kuriame pagrindinę Melisandės rolę šoko mūsiškė lietuvaitė. Pastatymo met

oje pirmoje eilėje ir stambiausiomis raidėmis buvo įrašyta BIRUTĖ BARODICAITĖ. Nei vardas, nei pavardė nė kiek neiškreipti, net su galūne "aitė". Tai pavyzdys visai mūsų moterijai, mėgstančiai paslašėti įtakoje savo pavardės "suvyrinti". Birutė nuo'at šoka Illinois Ballet trupėje, kurios pastatymas buvo ir čia minėtas baletas.

● Pionierišką vaikų literatūros popietę šį sekmadienį (spalio 12 d.) 3 val. popiet Jaunimo centro didžiojoje salėje rengia "Eglutės" talkininkės Chicagoje. Tai bene pirmą kartą mūsų suose parodytas toks dėmesys vaikams skirtajai literatūrai. Kiek jaučiama, popietės programos dalyviai įvykiui rengiasi visu rimtumu ir visu spalvingu išradimu. Popietės programoje dalyvaus šie mūsų rašytojai: Birutė Pūkelevičiūtė, Aloyzas Baronas, Jonas Minelga, Nijolė Jankutė — Užubalienė, vaikų mėgiama Pupučio autorė sesuo Ona Mikailaitė, o taipgi ir aktoriai — Zita Kevalaitė-Visockienė, Kazys Veselka, solistė Dalia Kučėnienė ir kt.

Ne tik mažiesiems, bet ir visai šeimai neateiti į šią popietę būtų didelis nuostolis. Popietės staigmenų tarpe bus ir naujų B. Pūkelevičiūtės "Žirgėnėlių" plokštelės (jau antrosios) pasirodymas ir Alyzo Barono naujos knygos vaikams išleidimas.

Putnamo seserų rėmėjų madų parodos Chicagoje rengėjos. Iš kairės į dešinę: aktorė J. Čijūnelienė, O. Gradinskienė ir M. Remienė.

Nuotr. V. A. Račkausko